

Kiwiini'o Paul Kaaritan Corinth Sannao Ati'o

Di'oraz kaarita daua'o

Di'oraz kaarita apostle Paul wuru'u saada'oraz. Usaadan di'ora'a kiwiitapa'o pakaaritan Corinth sannao ati, una'ian dono'o dono'i Ephesus ii.

Di'oraz kaarita saada-ka'o mishidainao ati'o, mashaapainaoz Corinth ii. Wuru'u Corinth kii-kizaiz, udaru'o dono'i. Na'ii kaina'a pabi'inaaka pidannao mashaapan, na'iki pabi'inaaka'o ikaduz kida kapam. Pidannao mashaapainao na'ii pabi'inaaka isha'apatan aimaakan pamashaapakinaa nii na'iki ikoda-kinnaa nii papuraatan.

Wuru'u pidannao, mashaapainaoz dono'i Corinth ii iriba'o itominkarunnao. Na'iki pabi'inaaka oii kida'o aimaakan sha'apaapa-ka'o na'ii kapam. Aonaa imashaapan Tominkaru aipan kawana'ati.

Aizii Paul saadanuz pakaaritan mishidainao ati, mashaapainaoz na'ii, uabatan idi na'apam mishidainao aonaa imashaapan kaiman. Uabata na'apam ibuutaakapan, na'apam ikaakapaakan na'iki ina'akan pamin-mishidannao kootopauzonao di'iti. Kaina'a mishidainao taapan pidan kaminshu'uinpa'o pabi'i, aonaa ikakinaotan wuru'u pidanz. Uruu idi Paul kakinaotan na'iki utominapa-kidan idyaun na'apam mishidainao aiapa-ka'o imashaapan. Na'iki ukian i'ati marii kizi ikonaukii-kidan Tominkaru ipai aimaakan isha'apatanii ida'an. Na'iki

ĩsha'apata kizi ipai aimaakan kamarainpan-karu ida'an, ĩma'ozakada-kinaa nii pamin-mishidannao. Utukapa-kidan kapam ĩ'ati aimaakan umanawunu'o. Ukian, "Aizii di'i kaina'a idikinauda'u aimaakan karikaonanu'o nii una'an: uruu wuru'u mishida-karu, na'iki wataapanuz wanyukunuu ma'ozaka Tominkaru sha'apatan ni'o dau'an wa'ati, na'iki kamarainpan-karu. Mazan wuru'u aimaakan umanawunu'oraz wunao idikinauda'uinao bii iki'oraz, uruu wuru'u kamarainpan-karuz pa'an." (1 Corinthians 13:13)

Paul kakinaotan ĩdyaun kapam na'apam kizi ĩna'akinan ĩbaokopatinan dono choochi ii. ĩsha'apata kizi ipai aimaakan kaiman na'iki sakitapa. Marii kizi mishidainao taapan umanawunu'o nii wuru'u panikanuz bread na'iki ĩtuzanuz wine panyukunuitapa-kinaaz Naobanai Jesus mawakan. Na'iki powa'a zii Paul kowaadan ĩ'ati Kaimana'o Doronaa taanii kida dau'u, pidan ka'iita-kinaa pasha'apatan kaudin-kizai Tominkaru ati. Na'iki ukakuwaapan kadishita-karu dau'u diina'iti'i. Ukowaadan ĩ'ati Christ mishi'o ukadishita-kida-kao mawaka-karu di'iki, ukau'an mishidainao mawakainauz na kadishita-kida-kao nii kapam diina'iti'i. Na'iki ukowaadan na'apam nii wananaa wakadishitan dono diina'iti'i.

Paul kowaada-kidan kapam mishidainao ati, Corinth sannaouz, pamorowauta'azon dau'an ĩ'idi'iti.

Paul wuru'u kiwiitapa'oraz ukakuwaapan Kaimana'o Kuwai dau'u na'ii sannaoui ati. ĩabatan

ida'ana'o ukuwaa Christ Jesus daua'o, wuru'u
ĩmishidanuz.

Kaarita buutinpan kida

Kaarita Daua'o 1:1-9

Mishidainao buutaakapan daua'o 1:10—4:21

Kaminshu'uinapa-karu na'iki mazida-karu
daua'o 5:1—7:40

Toma-kariwai tominkarunao 8:1—11:1

Mishidainao baokopatinan dono 11:2—11:34

Tominkaru taan mishidainao kaudin-kinaa nii
12:1—14:40

Mishidainao kadishita-kida-kao daua'o 15:1-58

Puraata zaamata-kao daua'o pataka'utinainao
ati 16:1-4

Paul katokontan pakaaritan 16:5-24

¹ Di'oraz kaarita õgaru Paul di'iki'o, zaamata-kariwaiz Tominkaru aipan kawana'ati apostle nii Christ Jesus ati, na'iki wa'inawuzu Sosthenes di'iki'o kapam. ² Mishidainao Tominkaru ati'o Corinth iainaouz, Tominkaru buutaniinaouz papidanannao nii, na'iki usaabaaniinaouz kaiman pa'ati, papidanannao nii Christ Jesus ida'an. Na'apa uzaamatan kawan ipai pidannao ipai amazada kawana'ati, dopia'oraz waNaobanaa Jesus Christ ati, uruu ĩnao Naobanaa kapam.

³ Õtoriinpan Tominkaru waDaru na'iki Naobanai Jesus Christ ati, marii kizi ukamunanun unao ati na'iki utaan unyukunuu kaiman-kinaa nii.

Paul konaukii-kidan Tominkaru

⁴ Karikaonan õkowaadauzon õTominkarun ati na'apam õkonaukian unao dau'an, usha'apanum kau'an usha'apatan idi kaiman kida'o aimaakan

unao ati Christ Jesus ida'an. ⁵ Ubauda'apatinpan ida'an Christ tuma, Tominkaru taa unao ati uka'iita-kinaa nii kida usha'apatan iriba aimaakan pa'ati: unao aitapa-kinaa nii kaimanaiman wuru'u kuwaiz udaua'o na'iki ukowaada kiziz baokoinao ati. ⁶ Uruu ida'ana'o wuru'u Tominkaru aida-kidan unao ati mishi'o wuru'u kuwaiz Christ daua'oraz, wakowaadaniaz unao ati. ⁷ Una'apan kau'an, Tominkaru Doronaa taa unao ka'iita-kinaa nii usha'apatan ipai kaudin-kizai, uzaudapan pu'u kapam waNaobanaa Jesus Christ aidinan, uwa'atin dono powa'a ati imi'i baara ati. ⁸ Tominkaru taapan nii kapam unao mishidanuzu ma'ozaka atii utokon iti, uruu idi unao, aona'o nii oia'o ikodakao u'ida'a wuru kamoo dono'o, waNaobanaa Jesus Christ kaawanuz powa'a ati. ⁹ Tominkaru, mishi'o nii usha'apatan aimaakan na'apa pakian kawana'ati, uruu wuru'u zaamata'oraz unao ubaokopatinapa-kizi uDani Jesus Christ tuma, waNaobanaaz.

Mishidainao Corinth ia'oraz buutaakapan daua'o

¹⁰ Õiribannao, waNaobanaa Jesus Christ dyuudan õparadan u'ati, na'iki tuukii õaipan uabatan õparadan. Patumaaka utaapa unyukunuu umin-mishidannao tuma, uruu aonaa kizi buutaaka-karu unao bii an. Kaimanaiman ubauda'apatin, na'apa kida udi'itinapa aimaakan dau'u, na'iki usha'apata'azonii aimaakan kida dau'an. ¹¹ Õiribannao, pabi'i pidannao Chloe dapu ikiinaouz kowaadan õ'ati kaina'a pidannao kashadaakapan unao bii an. ¹² Kaikapa'o ati'o

kaiwuru'u òkianuz: pabi'i kida unao, pana'a kida udi'itinpan umin-mishidannao ai. Bauda'apa'o kian, “Ògaru Paul pidanan,” ba'oran kian, “Ògaru Apollos pidanan;” ba'oran kian, “Ògaru Peter pidanan;” na'iki ba'oran kian, “Ògaru Christ pidanan.”

¹³ Ubuutaakapan ida'an kaikapa'a, ubuutan kawanu'o Christ wuru'u. Paul mooko mawaka'oraz cross ida'a unao ati? Paul uu ida'ana'o mooko wuru'u unao chikaawunuukaoaz? ¹⁴ Kaiman manawun ò'ati, aonaan idi òchikaawunuuan pidannao unao bii iki, soo Crispus na'iki Gaius òchikaawunuunii. ¹⁵ Ukau'an aonaa turuu na'ia'oram pidan kian ògaru uu ida'ana'o uchikaawunuinan. ¹⁶ (Oo òaitapa, òchikaawunuunii mishi kapam Stephanas na'iki uiribannao, mashaapainouz udapu'u; mazan aonaa ò'itiiman òchikaawunuuan kaina'a ba'oran pidan.) ¹⁷ Christ aonaa udyuudan ògaru chikaawunuupa'o nii, mazan kowaadapa'o nii pa'an Kaimana'oraz Kuwai, Christ mawakan daua'oraz. Na'iki òkowaada kiziz masha'apanna'o parada-karu ida'an. Òkaiwaan an mani parada-karu kida pidan aitapaaban kawana'ati'o, konaunam mani òkuwaa ì'ati, mazan aona'a naa mani kuwai Christ mawakan daua'oraz cross ida'a kaiwainan ma'ozaka'o ida'an.

Tominkaru aitapaaban na'iki pidan aitapaaban daua'o

¹⁸ Kuwai Christ mawakan daua'oraz Cross paawa'a, madiwautapa-ka'o wunao pidannao tukapanuz, waziwadinpainaouz Tominkaru ai. Mazan waunao ati kazannaatapa-kariwainaouz,

uruu pa'an waaitapa-kinaa Tominkaru ma'ozakan. ¹⁹ Kotua'oraz Tominkaru Paradan Saada-kariwaiz kian,

“Ōtukapa-kidan nii na'apam aitapaaba'o pidannao kakinaori kida madiwautapa-ka'o.

Na'iki ōtukapa-kidan nii aonaa mishi'o manawun mani ĩaitapan na'apam padi'itinpan aimaakan kida dau'an.”*

²⁰ Ukau'an, na'apam wakian pidannao aitapaabainao dau'an? Na'apam wakian kaaritapauzonao dau'an Jewnao kakinaori dau'u? Na'iki na'apam wakian wuru'u imi'i baara ainao pidannao dau'an, aitapainauz pana'apatan pidannao nyukunuu paparadan ida'an? Tominkaru aida-kida na'apam pidannao aitapaabanuz, madiwautapa-ka'o karikaonan.

²¹ Tominkaru aitapaaba'o manawun, uruu idi aonaa utaapadan pidannao aitapan paugaru, wuru ida'ana'a ĩaitapaabanuz. Mazan kii'an, paaipan ati pa'an ukazannaatan pidannao mishida'oraz Christ, wakowaadaniaz kuwai ida'an. Uruu kuwai pidannao aitapaabainao dakotaniaz madiwautapa-ka'o nii. ²² Jewnao, ĩaiapa Tominkaru sha'apatan na'iki uaida-kidan aimaakan umanawunu'o pa'ati, pamishida-kinaa nii wuru'u kuwaiz; na'iki Greeknao, ĩabata'azon kakuwaapa-karu aitapaaba-karu ida'an. ²³ Aizii waunao, wakowaada Christ mawakanuz Cross ida'a; uruu kuwai aona'o manawun Jewnao

* **1:19** Isaiah 29:4

naudapan paabatan, na'iki Gentilenao[†] abatan uruu kuwai madiwautapa-ka'o karikaonan. ²⁴ Mazan pa'an wunao ati'i pidannao, Tominkaru zaamataninaouz papidanannao nii, Jewnao na'iki Gentilenao, ipai ĩnao ati di'oraz kuwai Christ daua'oraz, aida-kida'o pa'an na'apam Tominkaru ma'ozakan manawun, na'iki uaitapaaban manawun. ²⁵ Pidannao kian wuru'u kuwai Tominkaru di'iki'oraz madiwautapa-ka'o, mazan uruu kuwai aida-kida Tominkaru powa'a'o zii uaitapaaban ĩnao aitapaaban ai. Na'iki ĩkian pu'u wuru'u Tominkaru sha'apataniaz kapati'o, mazan kii'an wuru'u Tominkaru sha'apatanii kidaz, powa'a'o zii uma'ozakan ĩnao ma'ozakan ai.

²⁶ Aizii unyukunuitapa kanom da'i unao, õmin-mishidannao, Tominkaru zaamatan dono'oraz unao: aonaa iriba mani unao aitapaaba'o, pidan aitapaaban kaduz kawana'ati; aonaa iriba mani unao umanawunu'o; aonaa iriba mani unao dokozunnao umanawunu'o naobanainao. ²⁷ Mazan Tominkaru zaamata pa'an “maaitapinkainao” pidannao kii-kiziz. ĩnao ida'an uaidakidan aonaa pidan zaamata-ka'o paaitapaaban dikin ii mani. Na'iki Tominkaru zaamatan pidannao aona'oraz ĩmanawunun, aida-kida'o nii aonaa pidan zaamata-ka'o umanawunun dikin ii mani. ²⁸ Tominkaru zaamatan kashada-kariwai na'iki dakota-kariwainaoz aona'o ĩmanawunun, soo aida-kida'o nii pa'an wunaou'u dakota-kariwainaoz umanawuniinao nii, aonaa mishi'o

[†] **1:23** Gentilenao: pidannao pana'a'o Jewnao ai. Putukapa kaarita token ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

manawun mani ĩnao umanawunun. ²⁹ Uruu idi aonaa turuu pidan atadinpan Tominkaru awun za'a. ³⁰ Mazan Tominkaru ida'ana'o karikaonan unao baida'apatinapanuz Christ Jesus tuma; na'iki Tominkaru aitapaaban ida'an Christ kazannaatan waunao. Uruu Christ ida'ana'o Tominkaru dakotan waunao kaimana'o nii, usaabaan waunao kaiman Tominkaru pidanannao nii, na'iki ukazannaatan waunao wa'oian ai. ³¹ Ukau'an marii washa'apatinan Tominkaru Paradan Saadinpa'oraz kian kawana'ati, “Kanom atadinpa'azon an, marii u'atadinpan Naobanai sha'apaapanii dau'an.”

2

Paul aonaa ukaiwaan parada-karu umanawun kida'o

¹ Ōiribannao, uru'oraz zii da'i ōkaawan unao di'iti, ōkowaada'ananuz Tominkaru paradan unao ati, aonaa ōkaiwaan dadara kida'o parada-karu na'iki umanawunu'o aitapa-karu. ² Ōna'iankan dono'oraz unao di'ii, ōtoman ōnyukunuu aonaa kizi ōnyukunuupan aimaakan, soo Jesus Christ na'iki wuru'u umawakanuz cross ida'a. ³ Ukau'an ōmakonkan dono'oraz unao di'ii, ōkapatin bii a'o, na'iki ōtarian bii a'o, na'iki tuukii ōnaka-nakaan. ⁴ Na'iki ōkuwaa, aonaa ōkowaadanuzu parada-karu kida ida'an pidan aitapaaban kaduz di'iki'oraz, sariaapa'oraz una'apatan pidan nyukunuu. Mazan Tominkaru Doronaa, pama'ozakan ida'an aida-kida mishi'o wuru'u ōkuwaaz. ⁵ Ukau'an unao mishidapanuz aonaa pidan aitapaaban kaduz ida'ana'o mani, mazan umishidanuzu Tominkaru ma'ozakan ida'ana'o pa'an.

*Kaimana'o Doronaa aitapaaban
dauq'o*

⁶ Ōgaru, ōkowaada aitapaaba-karu dau'u, wunao ati'i ma'ozaka'oraz naa ĩtaapan panyukunuu pamishidapan ida'a. Mazan wuru'u aitapaaba-karuz ōkowaadaniaz, aonaa pidannao oo ĩnaobanaanao di'iki'o kaduz mani, katokon-tina'o ni'oraz ĩnaobanai-tinpan. ⁷ Wur'u'u aitapaaba-karu ōkowaadaniaz, uruu wuru'u Tominkaru di'itapanuz pasha'apatan umanawunu'o aimaakan aona'oraz pidannao aitapan. Amazada toma-kao ua'ii, Tominkaru di'itapani'i naa na'apam kizi ukazannaatan waunao, turuu kizi utaan wa'ati umanawunu'o aimaakan.

⁸ Aonaa na'ia'oram naobanainao kazowau-tapa'oraz da'a'a imi'i baara'a aitapan di'oraz aitapaaba-karu dau'an. ĩaitapan an maniz, aonaa mani ĩtaukan Jesus cross di'iti, waNaobanaa umanawunu'oraz. ⁹ Mazan Tominkaru Paradan Saadinpa'oraz kian,

“Wuru'u umanawunu'o aimaakan Tominkaru
sha'apata'azoniaz pidannao ati,
marainpainaouz uruu;
aimaakan aona'o pidan tukapauzon oo abatau-
zon,
aimaakan aona'o pidan zauda-kidan
sha'apauzon nii.”*

¹⁰ Mazan waunao ati'o wuru'u Tominkaru aitapa-kidanuz aimaakan kida paDoronaa ida'an.

Kaimana'o Doronaa aitapa ipai aimaakan, uaitapa dadara kida'o aimaakan aona'oraz na'apainim Tominkaru aitapa-kidauzon pidan

* **2:9** Isaiah 64:4

ati. ¹¹ Pidan doronaa, uruu karikaonan aitapa'o ipai aimaakan pidan nyukunuu ii. Na'apa ukau'an, Tominkaru Doronaa karikaonan aitapa'o ipai na'apam Tominkaru di'itinpan. ¹² Waunao, aonaa wadi'itinpan na'apa pidannao di'itinpan kawan, mazan taa-ka'o wa'ati Doronai Tominkaru di'iki'oraz pa'an, tominapa-kida'o nii waunao waaitapa-kinaa nii kaiman kida'o aimaakan Tominkaru taanii wa'ati.

¹³ Ukau'an, aonaa wakakuwaapan parada-karu kida ida'an tominapa-kida-kariwai pidan aitapaaban kawana'ati'oraz. Mazan wakakuwaapan Kaimana'o Doronaa tominapa-kidan kawana'ati'o waunao, watominapa-kidan pidannao Kaimana'o Doronaa kuwaa dau'u na'apa uaipan kawana'ati.

¹⁴ Pidan aona'oraz Kaimana'o Doronaa nii u'ida'a, aonaa umishidan kuwai Tominkaru Doronaa di'iki'o, utaapanuzu madiwautapaka'o nii. Na'iki aonaa na'itim uaitapanuzu, usha'apanum kau'an Tominkaru Doronaa ida'ana'o pa'an wuru'u pidan aitapanuz Tominkaru dau'u kida'o aimaakan. ¹⁵ Mazan pidan, kaina'a'oraz Kaimana'o Doronaa u'ida'a, turuu uaitapan ipai aimaakan Kaimana'o Doronaa tominapa-kidanii. Mazan pidan, aona'oraz Kaimana'o Doronaa nii u'ida'a, aonaa na'itim uaitapan pidan dau'u kaina'a'oraz Kaimana'o Doronaa u'ida'a. ¹⁶ Tominkaru Paradan saada-kariwai kian kawan,

“Aonaa kanom aitapan na'apam Tominkaru di'itinpan,

Aonaa kanom turuu kakinaopan uruu.”†
 Mazan waunao kaina'a'oraz Kaimana'o Doronaa wa'ida'a, na'apa wadi'itinpan Christ di'itinpan kawan.

3

Waunao apostlenao Tominkaru poitorunao

1 Õmin-mishidannao, õmorowautapankauzon dono'oraz unao di'ii, aonaa turuu õparadan u'ati, õparadauzon kawan pidannao ati, mashaapa'oraz Kaimana'o Doronaa aipan kawana'ati. Mazan õparadan u'ati, õparadauzon kawan mamishida-kainao pidannao ati, mashaapa'oraz paaipan kawana'ati. Usha'apanum kau'an uruu dono, unao koraidaonaa kawanu'o zii, wuru ida'a'a umishidapanuz Christ. 2 Õtaanii dunui u'ati, aonaa õtaan dunai u'ati, usha'apanum kau'an aona'o zii uka'iitan unikan dunai. Na'iki upu'u zii kai, aonaa uka'iitan unikanuzu. 3 Pakawan zii umashaapan pidannao kawan mashaapa'oraz paaipan kawana'ati. Usha'apanum kau'an kaina'a kishauziaaka-karu ubii an na'iki ukashadaakapan. Na'apa'o aida-kida umashaapan pidannao kawan mashaapainauz paaipan kawana'ati, na'iki aona'oraz ãaitapan Tominkaru.

4 Aizii bauda'apa'o unao kian, “Õgaru Paul pidanan,” ba'oran kian, “Õgaru Apollos pidanan.”* Ukian idi na'apa, uaida-kidan umashaapan pidannao kawan aona'oraz ãaitapan

† 2:16 Isaiah 40:13 * 3:4 Putukapa Acts 18:17—19:1 ida'a, Apollos daua'o kapam.

Tominkaru. ⁵ Kanom mooko õgaru, na'iki kanom mooko Apollos? Waunao Tominkaru poitorunao karikaonan, wakaminka'utan ida'ana'o unao umishidanuz Jesus Christ. Ipai waunao, washa'apata wuru'u kaudin-kizai Naobanai taaniaz wa'ati. ⁶ Õgaru wuru'u paowa'oraz uudai, na'iki Apollos wuru'u zabia'oraz uudai, mazan Tominkaru pa'an wuru'u taa'oraz usoda-kinaa nii. ⁷ Ukau'an pidan paowa'oraz uudai na'iki pidan zabia'oraz, aonaa imanawunun. Soo Tominkaru pa'an wuru'u umanawunu'oraz, uruu taa'oraz usoda-kinaa nii. ⁸ Pidan paowa'oraz, na'iki ba'oran pidan zabia'oraz, aonaa na'ia'oram ñnao awutapan ba'oran ai, na'iki ipai ñdyaun Tominkaru kawinipinaatan nii, wuru kawana'ati'i kaudin-kizai ñsha'apataniaz kida. ⁹ Waunao kaudinainao Tominkaru ati, wakaudinanan baokopa; na'iki unao Tominkaru zakapun kawanu'o, na'iki unao Tominkaru Dapu kapam.

¹⁰ Tominkaru taan ida'an òka'iita-kinaa nii òsha'apatan ukaudin-kizi, õgaru wuru'u kiwiini'oraz õsakadan òkakuwaapan unao ati Jesus Christ dau'u, na'apa pidan kawan sakada'oraz patoman kabaun pasakitan ida'an utoronnaa kida kiwiin, na'iki'i naa ba'orainao kaudinan naa wuru'u kabaun dau'u. Aizii ipai pidan kaudina'oraz na'a marii utoman kaimanaiman wuru'u kabaunuz. ¹¹ Usha'apanum kau'an, aonaa turuu pidan sakitan ba'oran tooro, pana'a'o wuru aia'a sakita-kariwaiz naa kiwiin. Wuru'u kabaun toronnaa sakita-kariwaiz, uruu Jesus Christ. ¹² Aizii pabi'i kida pidannao, ñkaiwaan nii gold,

silver, oo kawinipina'o kuba kida patoma-kinaa nii wuru'u kabaunuz; baokoinao, ĩkaiwaan nii atamun, pinidi, oo zi'inaba. ¹³ Na'iki kaudin-kizai, ipai pidan sha'apataniaz kaimanaimana'o nii utukapa-ka'o Christ kootoopen kmoon dono'o naa. Tikazi'o nii wuru'u aida-kida'o ni'oraz sha'apa'oram aimaakan wakaiwaanii wakaudin-kizi ida'a. Ukau'an tikazi kawaodan donoz, uru'o nii pa'an aida-kida na'apam uma'ozakan na'iki ukaimanan. ¹⁴ Aizii kaudin-kizai pidan sha'apataniaz tuudan an tikazi, ukawinipinaata-ka'o nii wuru'u pidanaz. ¹⁵ Mazan ukaudin-kizi ka'awan an kaiman-daun, aona'o nii ukawinipinaata-ka'o wuru'u pidanaz; mazan upu'a'o nii ukazannaata-ka'o, na'apa pidan kawan kidoopa'oraz tikazi maodapa'o bii an.

¹⁶ Mishi unao, uaitapanii Tominkaru Dapu wuru'u unaouz, na'iki kaina'a Tominkaru Doronaa mashaapan u'ida'a. ¹⁷ Ukau'an na'ia'oram pidan pataka'utan an Tominkaru Dapu, Tominkaru pataka'utan nii uruu tuukia'o ida'an, usha'apanum kau'an Tominkaru Dapu kaimana'o, saabaa-kariwai Tominkaru ati, na'iki unao ukau'an wuru'u Tominkaru Dapuz.

¹⁸ Aonaa umariidautina'ana'a. Na'ia'oram pidan unao bii'i zauda-kidan an aitapaaba'o pidan wuru'u paugaruz, imi'i baara ana'o aitapaaba-karu kaduz kawana'ati, marii mishi'oraiman utaapinan maaitapin-ka'o nii, uruu mishi kizi pa'an uaitapaaban Tominkaru di'iki'oraz aitapaaba-karu kawana'ati. ¹⁹ Usha'apanum kau'an wuru'u aitapaaba-karu di'oraz amazada di'iki'oraz, madiwautapa-ka'o

karikaonan Tominkaru awun za'a. Tominkaru paradan saadinpa'oraz kian kawan, "Pidannao taapinan aitapaaba'o nii manawun, mazan Tominkaru kaiwaan ĩaitapaabanuz pakaakinapa-kida-kinaa nii ĩdyaun."† 20 Na'iki kaina'a ba'oran Tominkaru paradan saadinpa'oraz kian, "Naobanai ati, pidan aitapaaba'oraz di'itinpan kida madiwautapa-ka'o karikaonan."‡ 21 Ukau'an aonaa kizi na'ia'oram pidan atadinpan pidan dau'an pada'anpaniaz. Ipai di'oraz aimaakan Tominkaru taanii unao ati kaminka'uta'o nii unao: 22 ōgaru, Apollos, na'iki Peter; di'oraz amazada; kakupa-karu na'iki mawaka-karu; kai na'iki diina'iti'o, ipai wuru kida'a unao idiwau pa'idiwaru, 23 na'iki unao Christ idiwau, na'iki Christ Tominkaru idiwau.

4

Waunao apostlenao kaudina'o Christ ati

1 Udi'itapa Apollos na'iki ōgaru, waunao Christ poitorunao karikaonan. Tominkaru taanii wakaudin-kizi nii, wakowaada kizi pidannao ati na'apam Tominkaru di'itapanuz pasha'apatan aimaakan, wuru'u aona'oraz uaitapa-kidauzon pidannao ati kotua'a naa. 2 Aizii pidan taakariwaiz ukaudin-kizi nii, marii usha'apatanuzu mishiiman, panaobanaa aipan kawana'ati. 3 Aizii ōgaru ati, aonaa usha'apan pabi'i kida unao oo ba'orainao di'itapan an na'iki kadakotin-kidan wuru'u ōkaudinanz Tominkaru ati. Upu'u ōgaru,

† 3:19 Job 5:13 ‡ 3:20 Psalm 94:11

aonaa na'apam òkian òkaudin-kizi dau'an. ⁴ Ògaru, òaitapan kawana'ati, kaiman òsha'apatan wuru'u taa-kariwaiz òkaudin-kizi nii, mazan aonaa òkian mani kaiwuru'u òsha'apata wuru'u òkaudin-kizi kaiman manawun. Mazan Naobanai'o nii pa'an wuru'u kowaada'oraz kaiman òsha'apatan òkaudin-kizi oo aonaa. ⁵ Ukau'an, mana'a udi'itapa'ana'a na'iki ukadakotin-kida'ana'a na'apam pidan sha'apatan pakaudin-kizi, wuru'u kamoo aita-kariwaiz kaawan ua'ii. Mishi'oraiman uzaudapa Naobanai Jesus kaawan. Aizii ukaawan dono'o naa, ukanadapan nii aimaakan kida dizinpa'oraz maruta'o-karu ii. Na'iki uaitapa-kidan nii kaimanaiman kandii ni'o pidannao sha'apatan aimaakan kida. Na'iki uruu dono Tominkaru naubaan nii ipai pidan wuru kawana'ati'i ìkaudinanz pa'ati.

⁶ Òmin-mishidannao, òkaiwaa Apollos na'iki ògaru, òtukapa-kida-kinaa nii na'iki òtominapa-kida-kinaa nii unao, na'apa'oram ati'o manawun tawuru'u kii-karuz, “Usha'apata aimaakan soo kakinaorii kida kawana'ati.” Uruu aona'o nii uatadapan bauda'apa'o pidan na'iki ukashadan ba'oran. ⁷ Kanom tomanii pugaru umanawunu'o nii baokoinao ai? Kanom kaina'a pu'ida'a aona'o Tominkaru taanii mani pu'ati? Ipai aimaakan kida pu'ida'a'oraz Tominkaru di'ikin an, kandii nii pu'atadinpan, utaa-ka'o pu'u pu'ati mawinipinaa-daun?

⁸ Unao, kaina'a'a naa mooko uzauda-kidan u'ida'a ipai aimaakan uaiapanii? Unao, kaina'a'a naa mooko uzauda-kidan u'ida'a ipai aimaakan Kaimana'o Doronaa taaniaz uka'iita-kinaa

nii usha'apatan kaudin-kizai Tominkaru ati? Unao, naobanainaou'u naa mooko uzaudakidan aonaan pu'u zii waunao naobanai-tinan? Kaiman manawun mani õ'ati umishiin an unao naobanainaou'u naa, uruu turuu kizi waunao kapam naobanai-tinpan baokopa unao tuma. ⁹ Mazan õtukapanuz, Tominkaru toman waunao apostlenao awutapa manawun ipai pidannao ai. Waunao na'apa'o pidannao kawan na'aka-kariwaiz zowii-karu nii iriba'o pidannao kanaapu'u, ipai pidannao na'iki angelnao awunuutapan pu'u. ¹⁰ Waunao, watukapa-kao maaitapin-kainao nii, usha'apanum kau'an waunao Christ poitorunao. Mazan unao, utaapinan aitapaaba'o nii pa'an, uzaamatinpan idi Christ ida'ati. Waunao, aonaa wataapa-kao umanawunnao nii, mazan unao, utaapinan umanawunnao nii pa'an. Unao naubaapa-kao, mazan waunao aonaa wanaubaapa-kao. ¹¹ Pakawan kai waunao wazamazi na'iki maradako; aonaa wakakamichanun; waunao, waba'izii-kao; aonaa wadapu nii wamashaapakizi nii. ¹² Waunao, dadara wakaudinan wamashaapa-kinnao nii. Aizii pidannao paradan dono wa'ati kaziwa-kida'o parada-karu ida'an, watoriinpan nii, kaiman kizi pa'an aimaakan sha'apan i'ati. Pidannao pataka'utan dono waunao, wataapada i'asha'apatan waunao, aonaa watiwaan wakaunan. ¹³ Pidannao kadakotinkidan dono waunao dikauda'o ida'an, waunao kaimana'o nii pa'an waparadan idau'an. Pakawan kai, pidannao taapan waunao na'apa aimaakan kawan aona'oraz naa uaipa-kao.

14 Ōsaadan di'oraz unao ati, aonaa ōba'azootin-kida'azon idi'o mani unao, mazan ōtominapa-kida-kināa ni'o na'iki ōkakinaota-kināa ni'o unao pa'an, usha'apanum kau'an unao, ōdainao kawanu'o ōmarainpan. 15 Utiichaannao kaina'an pu'u mani iriba padamata, tominapa-kida'o unao mashaapa-karu dau'u Christ ati, mazan kaina'a bauda'apa pidan unao daru kawanu'o. Ōgaru wuru'u unao daru, usha'apanum kau'an ōgaru kiwiitapa'oraz ōkowaadan u'ati Kaimana'o Kuwai, na'iki uruu idi'o umishidanuz Christ Jesus. 16 Ukau'an ōpishaan unao umashaapa kizi pa'i na'iki udi'itinapa kizi na'apa ōgaru kawan. 17 Uruu idi'o ōdyuudan Timothy unao di'iti, uruu ōdani kawanu'o ōtaapan na'iki ōmarainapanii. Uruu mishi'o usha'apatan kaudin-kizai Naobanai ati'o. Uru'o nii nyukunuu-kida unao ati na'apam ōda'anan Christ Jesus, na'apa ōtominapa-kidan na'iki ōkakinaopan kawan mishidainao ipai choochi ōmorowauta-kizi kawana'ati.

18 Pabi'i kida unao umanawun nii uabatinpan, uzauda-kidan aona'o nii ōwa'atin ōmorowauta'anan u'ida'ati koshan. 19 Mazan Naobanai aipan an una'apan, ōwa'atin nii u'ida'ati kadiman. Uruu dono'o nii ōaitapan wuru'u atadinpainao pidannao umanawun-tinpan pakadakotinan ida'ana'o karikaonan, oo mishi'o wuru'u kaina'a ma'ozaka-karu i'ida'a, Tominkaru di'iki'oraz. 20 Usha'apanum kau'an Tominkaru kazowautapan dono pidannao, upana'ada ikaduz pama'ozakan ida'an. Pidannao kian an kaina'a i'ida'a Tominkaru ma'ozakan mazan ikaduz aonaa ukaimanan, aonaa Tominkaru kazowautapanii

mani wuru'u ãnaouz. ²¹ Aizii õwa'atin dono, sha'apa'oram kaduz ida'an uaipan õwa'atin u'ida'ati? Uaiapa õwa'atin ba'izi tuma, oo uaiapa sha'a õwa'atin kamarainpanu'o na'iki kaimana'o nyukunui ida'an?

5

Pidan kaminshu'uinpa'o daua'o

¹ Ukowaada-kao õ'ati kaina'a kaminshu'uinapa-karu unao bii'i, wuru'u na'apa'oraz aimaakan sha'apaapa-kao oia'o manawun wuru'u. Upu'u zii pidannao aona'oraz ãaitapan Tominkaru, aonaa ãkashaapan uruu kaduz aimaakan sha'apaapa-kao pabii an. Ukowaada-kao õ'ati kaina'a daonaiora unao bii a'o, udaiaroitapan padaroaba. ² Mazan upu'u unao, utaapinan umanawunu'o nii! Ukasha'ora'oraz mani mishi'oraiman, na'iki wuru'u daonaiora sha'apata'oraz aimaakan na'apa'o, aona'ora'a naa turuu unao taapadan ubaokopatinan unao tuma uchoochiipan dono. ³ Õgaru, õ'aonaan pu'u padamata unao ai, mazan kaina'a õgaru unao tuma õdi'itinpan ii. Na'iki õaitapa'aka'a naa na'apam nii õpataka'utan wuru'u pidanaz sha'apata'oraz oia'o manawun, na'ia'o kawanu'o manawun õgaru unao tuma. ⁴ Aizii ubaokopatinan dono'o naa wanaobanaa Jesus uu ida'an, na'iki õgaru, õbaokopatinan kapam unao tuma õdi'itinpan ii, waNaobanaa Jesus ma'ozakan ida'an, ⁵ marii pa'i utaan wuru'u pidanaz Satan ati, unanaa oia'oraz pataka'utakizinao kizi. Mazan udoronaa kazannaata-kao

nii wuru dono'o Naobanai Jesus kaawanuz powaa ati.

⁶ Ukau'an unao atadinapanuz, aonaa kaimana'o mani wuru'u. Uaitapanii tawuru'u kii-karuz kaikapa'a: "Masakauda'u sodi'o yeast, upoodada ipai wuru'u poroom-bi'i."* ⁷ Ukau'an marii uzikadan wuru'u kaminshu'uinpa'oraz pidan unao bii iki. Na'apa Israelitenao zikadauzon kawan ipai yeast padapu iki kida, itaapan ua'ii Passover Kamoon. Uruu unao pa'ina'o poroom-bi'i ukawanu'o nii, aona'oraz ukawiki'ita-kao yeast idi. Mishi õaitapa unao, Tominkaru so'otani'i naa u'oian, na'iki utomanii unao kaiman. Christ zowii-kao wa'ati wakazannaata-kinao ni'o wa'oian kida ai, na'apa kaznizo dani kawan Israelitenao zowiauzoniaz Passover Kamoon dono. ⁸ Una'apan kau'an, wamarina'ata'a naa kiwiitapa'o wamashaapauzon kaduz, wuru'u oia'oraz na'iki dikauda'oraz. Mishi'oraiman, waizo'ati'i naa Tominkaru wanyukunuu iki, aonaa wadakotinpan ida'an mani karikaonan, na'apa kizi'i naa pa'an waunao bread kawan, aona'oraz ukawiki'ita-kao yeast idi, Israelitenao nikauzonii kawan Passover Kamoon dono.

⁹ Ōsaadanii sha'atii kiwiitapa'oraz õkaaritan ida'a, õkiinii unao ati aonaa kizi ubaokopatinpan na'iki uminauda'uitapan pidannao kaminshu'u-shoronao tuma. ¹⁰ Aizii õsaadan dono'oraz na'apa, aonaa pidannao mamishida-kainao dau'ana'o mani tawuru'u õna'apanuz, na'iki pidannao oiainpainaouz pakaminshu'uinpan ida'an,

* 5:6 Galatians 5:9

oo na'azootinauzonaouz, oo koidimikinaouz, oo tominkarunitapainaouz toma-kariwai tominkarunao. Mazan aonaa na'itim umashaapan pana'itinapa ĩ'ai, umashaapan pu'u da'a'a imi'i baara'a. ¹¹ Mazan ōsaadani unao ati, aonaa kizi ubaokopatinpan na'iki uminauda'uitapan pidan dakotina'oraz pumin-mishidan nii, mazan upu'a'oraz zii ukaminshu'uinpan, oo na'azootinauzo, oo tominkarunaitapa'o toma-kariwai tominkarunao, oo parada'o dikauda kida'o aimaakan ba'orainao dau'an, oo po'idipauzo, oo koidimiki. Aonaa shaa pa'i uaropa'ana'a na'apa'o pidan tuma.

¹²⁻¹³ Ōgaru aonaa ōkaudin-kizi mani wuru'u ōdi'itapa kizi na'apam ōsha'apatan na'iki ōkakinaotan pidannao mamishida-kainao. Tominkaru'o nii pataka'uta ĩnao ĩ'oiian kida dikin ii. Mazan unao, ukauudin-kizi pa'an wuru'u ukakinaotanz umin-mishidannao, sha'apaapainaouz oia'o. Na'apa Tominkaru paradan saadauzo-kariwaiz kian kawan, "Aonaa utaapada'ana'a wuru'u pidan sha'apata'oraz oia'o na'an unao bii'i."†

6

Mishidainao sakitapadan pakasharutaakan

¹ Aizii na'ia'oram an unao kasharutaakan pumin-mishidan tuma, mana'a pumako'ona'a pukaakapa'anan pumin-mishidan kootoopauzonao ati, aona'oraz ĩmishidan Tominkaru. Mishi'oraiman, pupishaa pa'an mishidainao

† 5:12-13 Deuteronomy 17:7

puchoochin ainaouz sakitapadan wuru'u ukasharutaakanuz. ² Mishi, unao uaitapanii diina'iti'i Tominkaru pidanannaou'o nii wuru'u kootowa'o ni'oraz pidannao mashaapa'oraz ipai na'ia'akan. Ukau'an, unao turuu kapam usakitapadan masha'apannaa kida'oraz kasharutaaka-karu kida unao bii ana'oraz. ³ Mishi, uaitapanii waunaou'o nii wuru'u kootowa'o ni'oraz angelnao diina'iti'i. Ukau'an, unao turuu kapam udi'itapan na'iki usakitapadan wuru'u kasharutaaka-karu kida kai'oraz mashaapa-karu ida'a. ⁴ Una'apan kau'an, na'apainim an pukasharutaakan pumin-mishidan tuma, mana'a pumako'ona'a kootoopauzonao di'iti, aona'oraz imishidan Tominkaru. Inao aona'o turuu isakitapadan ukasharutaakanuz. ⁵ Okian u'ati kaikapa'a oba'azoo-kida'azon unao. Aonaa mooko zoobaba bauda'apa pidan nii unao bii'i aitapaaba'o, ka'iita'o padi'itapan na'iki pasakitapadan mishidainao kasharutaakanuz? Mishi kaina'a'o wuru'u. ⁶ Mazan unao, umakon mamishidainao di'iti, na'iki ukaakapan umin-mishidan i'ati, na'iki uaipan isakitapadan ukasharutaakanuz.

⁷ Aizii wuru'u ukaakapaakanuz, na'iki una'akanuzu umin-mishidannao kootowapakizai iti, na'apa'o aida-kida unao aonaa umashaapan mishidainao kawan. Pumin-mishidan sha'apatan an aimaakan dikauda'o pu'ati, oo uzaamatan an pusha'apauzi, kaimana'o nii zii putuudan an punyukunuu pukaakapaan ai pa'an uruu kootoopauzo ati. ⁸ Mazan unao, aonaa ukashaapan una'apata-kao. Mishi'oraiman

unaou'u naa sha'apata'oraz dikauda'o aimaakan, na'iki uzaamatan baokoinao sha'apauz ī'ai, na'iki usha'apatan di'oraz aimaakan umin-mishidannao ati'o.

⁹ Mishi, uaitapanii wuru'u pidannao sha'apatainaouz dikauda kida'o aimaakan, aona'o nii īwiizi nii Tominkaru naobanai-tinapa-kizi ii. Aonaa umariidautina'ana'a. Pidannao kaminshu'uinpainao, pidannao tominkaruniitapainao aimaakan karikaonan, pidannao kiaapainaoouz aonaa pamin-mazidan mani, daonaioranao kiaapaakauzonaouz pa'atiaaka, ¹⁰ pidannao koidimikinao, pidannao na'azootinauzonao, pidannao po'idipauzonao, pidannao parada'o dikauda kida'o aimaakan ba'orainao dau'an, pidannao kazatainao pairiban sha'apauz; wuru'u pidannao sha'apatainaouz na'apa kida'oraz aimaakan, īnao aona'o nii īwiizi nii Tominkaru naobanai-tinapa-kizi ii. ¹¹ Kiwiitapa, na'apa'o da'i pabi'i unao mashaapauzon. Mazan unao chikaa-kariwai'i naa u'oian ai, Tominkaru buutani'i naa pa'idiwau nii. Na'iki udakotani'i naa unao kaimana'o pidannao nii Naobanai Jesus Christ ma'ozakan ida'an, na'iki waTominkarun Doronaa ida'an.

Ukonaukii-kida Tominkaru umashaapan ida'an u'ati

¹² Aizii pabi'i unao mishidainao kian, “Ōgaru, kashaapa-kao ōsha'apatan kanom karikaonan ōaiapanii.” Mishi'o wuru'u, mazan aonaa ipai mani aimaakan ōsha'apatanii kaimana'o ō'ati wuru'u. Pabi'i unao kian, “Ōgaru, kashaapa-kao ōsha'apatan kanom karikaonan ōaiapanii,”

mazan õgaru aona'o nii õkashaapan na'ia'oram aimaakan kazowautapan õgaru. ¹³ Mazan ba'oran kian nii, “Wanyukunui toma-kao watoba ati'o na'iki watoba toma-kao wanyukunui ati'o.” Mishi'o wuru'u, mazan diina'iti'i wa'aokazi'ian dono'o naa, aona'o ni'i naa powa'a wanyukunui nii, usha'apanum kau'an aona'o ni'i naa wananaa aipan wanyukunui. Mazan aonaa kaimana'o mani wuru'u wakaiwaan wananaa kaminshu'uinapa-karu dau'ati. Mishi'oraiman marii washa'apatan aimaakan kida wananaa ida'an, Naobanai Jesus aipan kawana'ati. Na'iki Naobanai Jesus wuru'u kazowautapa'oraz wananaa. ¹⁴ Pama'ozakan ida'an Tominkaru kadishita-kidan Naobanai Jesus mawaka-karu di'iki, na'iki ukadishita-kidan nii kapam waunao mawaka-karu di'iki pama'ozakan ida'an.

¹⁵ Mishi, unao uaitapanii unanaa zaamatanpa'o Christ nanaa di'iti. Ukau'an aonaa turuu õzaamatan Christ nanaa na'iki õbauda'apatanuz kaminshu'u-shoroaba nanaa di'iti. Aonaa turuu, aonaa masakauda'u! ¹⁶ Aonaa mooko uaitapan pidan kiaapa'oraz kaminshu'u-shoroaba, ubauda'apatinan otuma wuru'u? Usaadinpan kawan Tominkaru kaaritan ida'a, ukian, “Daonaiora kiaapan dono zun, wuru'u daonaiora na'iki zun bauda'apa'o kawanu'o ñanaa.” ¹⁷ Mazan pidan zaamatina'oraz Naobanai Jesus di'iti, uruu ubauda'apatinan utuma wuru'u panyukunuu ii.

¹⁸ Mana'a ukaminshu'uinpa'ana'a. Ipai ba'oran aimaakan oii kida'o pidan sha'apatanii, aonaa usha'apatan unanaa. Mazan pidan kiaapa'oraz

aonaa pamin-mazidan mani, usha'apatan aimaakan dikauda'o manawun pananaa ati wuru'u. ¹⁹ Mishi, unao uaitapanii unanaa Kaimana'o Doronaa mashaapa-kizi wuru'u. Uruu mashaapa'oraz unao ida'a na'iki uruu Tominkaru taaniaz unao ati. Ukau'an unao aonaa turuu usha'apainpan uaipan kawana'ati, mazan Tominkaru idiwau unao, ²⁰ usha'apanum kau'an Tominkaru toriini'i naa unao. Ukau'an, ipai aimaakan usha'apatanii unanaa kida ida'an aida-kida kizi na'apam ukonaukii-kidan Tominkaru.

7

Kakinaorii kaudaiaruinao na'iki kaudaiaroinao ati'o

¹ Aizii, òkowaadan nii na'apam òdi'itinpan tawuru kida dau'ana'a upishaanuz ògaru, usaadaniaz ukaaritan ida'a. Mishi kaimana'o wuru'u daonaiora mashaapan an maudaiarodaun. ² Mazan ukaina'an idi iriba manawun kaminshu'uinapa-karu, marii daonaiora mazidan na'iki ukiaapan soo paudaiaro. Zuna na'apa kapam. Marii omazidan na'iki okiainpan soo paudaiaru tuma. ³ Na'iki daonaiora, aonaa kizi umaaiapakan paudaiaro oaipan an uruu, usha'apanum kau'an odaiaru uruu. Zuna na'apa kapam, aonaa kizi omaaiapakan paudaiaru uaipan an oroo, usha'apanum kau'an udaiaro oroo. ⁴ Na'iki aonaa paba'orani'o mani okazowautapan pananaa, mazan odaiaru wuru'u kazowautapa'o onanaa kapam. Na'apa kapam daonaiora, aonaa paba'orani'o mani ukazowautapan pananaa, mazan udaiaro

wuru'u kazowautapa'o unanaa kapam. ⁵ Mana'a umaraina'ana'a unanaa udaiaru ai oo udaiaro ai. Soo mishi unyukunuu na'apa kidaakan an, uruu aonaa kizi ukiaapaakan na'apauda'um kamoo sodi karikaonan, uruu turuu kizi utaan amazada utoriinapa-tin-kinnaa nii. Mazan udauna'an, turua'a naa koshan ukiaapaakan. Aonaa kizi Satan tiwaa-kidapan unao, usha'apanum kau'an unao mazidainao aonaa uka'iitan utuudan unyukunuu tomunu'iki manawun ukiaapaakan ai. ⁶ Mazan kaiwuru'u õna'apanuz, aonaa õtaan mani kakinaorii wuru'u aonaa kizi ukiaapaakan na'apauda'um kamoo karikaonan. ⁷ Tuukii zii mani ukaimanan õ'ati ipai unao mishidainao mashaapan an paba'oran, õgaru kawan. Mazan Tominkaru taa pabi'i mishidainao ati ãka'iita-kinnaa nii pamashaapan mazida'o pidan nii, na'iki ba'orainao mishidainao ati utaa ãka'iita-kinnaa nii pamashaapan paba'oran, aonaa ãmazidan.

⁸ Aizii, õparada'azon wunao ati'i, aona'oraz naa ãkaudaiarun oo ãkaudaiaron, na'iki zunnao ati mawakainauz naa ãdaiarunao. Kaimana'o wuru'u umashaapanuz uba'oran, õgaru kawan. ⁹ Mazan aonaan an uka'iitan udadaradapan unyukunuu zun ai oo daonaiora ai, ukau'an kaiman pa'an umazidan koshan, una'azootapan ai zun oo daonaiora tuukii manawun.

¹⁰ Aizii, õparadan unao ati mishidainao mazidainauz naa. (Wuru'u kakinaorii aonaa õgaru di'iki'o mani, mazan Naobanai Jesus di'iki'o pa'an wuru'u kakinaoriiz.) Õparadan unao daiaroinao ati, mana'a pumuuda'ana'a pudaiaru. ¹¹ Mazan pumuudan an pudaiaru, ukau'an puba'orantina'a naa pumashaapa, oo

puaipan an pumashaapan pidan mazida'o nii, pukiwa pudaiaru di'iti powa'a iti, pukaimanaaka utuma koshan. Na'iki õparadan unao daiaruinao ati kapam, mana'a pumuuda'ana'a pudaiaro.

¹² Aizii, õparadan unao baokoinao mishidainao ati, mazidainaouz pidan mamishida-ka'o tuma, (wuru'u kakinaorii õgaru di'iki'o, aonaa Naobanai Jesus di'iki'o mani). Na'ia'oram unao daonaioranao mazida'o zun tuma aona'oraz omishidan Jesus, na'iki pakawan oaipan pamashaapan pumin-mazidan nii, aonaa pumuuda'ana'a oroo. ¹³ Na'iki pugaru zun mishidapa'o Jesus, mazida'o daonaiora tuma aona'oraz umishidan Jesus, na'iki pakawan uaipan pamashaapan pumin-mazidan nii, aonaa pumuuda'ana'a uruu. ¹⁴ Usha'apanum kau'an wuru'u daonaiora aona'oraz umishidan Jesus, kaiman Tominkaru saabaan uruu ubauda'apatinan ida'an paudaiaro di'iti, mishidapa'oraz Jesus. Na'iki zun aona'oraz omishidan Jesus, kaiman Tominkaru saabaan oroo obauda'apatinan ida'an paudaiaru di'iti, mishidapa'oraz Jesus. Aonaan an mani umishiin Tominkaru saabaan kaiman pudaiaro, oo pudaiaru aona'oraz zii umishidan, unao dainao aonaa mani Tominkaru saabaan kaiman pa'ati. Mazan umishiin idi, kaiman Tominkaru saabaan unao dainao kapam. ¹⁵ Mazan wuru'u pidan aona'oraz umishidapan oo omishidapan Jesus muuda'azon an pamin-mazidan mishidapa'oraz Jesus, marii umakon oo omakon. Na'apa'o sha'apan an, pidan mishidapa'oraz, aona'a naa powa'a uruu oo oroo mashaapan mazida'o pidan nii. Mazan Tominkaru zaamatan waunao mishidainaouz Je-

sus, wamashaapa-kizi konaukii na'iki kaiman ipai pidannao tuma. ¹⁶ Panaadon unao daiaroinao mishidapainaoz Jesus, unao ida'ana'o nii udaiarunao mishidan Jesus, na'apa unao kawan. Na'apa kapam unao daiaruinao, mishidapainaoz Jesus, panaadon unao ida'ana'o nii udaiaronao mishidan Jesus na'apa unao kawan.

Umashaapa uwa'atin dono'o kawan Tominkaru ida'ati

¹⁷ Di'oraz kakinaorii õtaanii ba'oran mishidainao ati ba'oran wiizai iainao kidaz. Marii ipai unao mashaapan pakawan wuru'u mashaapa-karu kaduz ida'a Naobanai Tominkaru muuda-kiziz pugaru, uzaamatan ua'ia'oraz pugaru mishidapa'o nii Jesus. ¹⁸ Kaikapa'o ati'o kaiwuru'u õkianuz: Aizii pidan choota-kariwaiz* Jewnao kakinaorinaa kawana'ati, Tominkaru zaamatan ua'ii uruu, aonaa kizi utiwaan papana'adan pachoota-kaoaz. Na'apa kapam, Tominkaru zaamatan dono pidan aona'oraz uchoota-kao Jewnao kakinaorinaa kawana'ati, aonaa kizi'i naa uaipan pachoota-kao. ¹⁹ Usha'apanum kau'an aonaa umanawunu'o aimaakan mani wuru'u pidan choota-kaoaz oo aonaa uchoota-kao. Mazan kanom pa'an umanawunu'o nii, washa'apatan pa'an aimaakan kida Tominkaru aipaniaz washa'apatan. ²⁰ Ukau'an ipai unao, pakawan una'a, umashaapauzonuz kaduz ida'a, Tominkaru zaamatan ua'ia'oraz unao mishidapainao nii Jesus.

* **7:18** choota-kariwaiz: Putukapa 'chootin-karu' daua'o, kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

21 Aizii pugaru torii-kariwai poitorui† nii Tominkaru zaamatan ua'ii pugaru, mana'a putaapada'ana'a pupoitoruitapa-kaoz kasharutapan punyukunuu. Mazan na'apainim an pidan toria'oraz pugaru kian pu'ati, “aizii turua'a naa pumakon,” pumako'o naa, uruu aonaa kizi pupoitoruitapa-ka. 22 Pugaru poitoruitapa-kariwaiz Tominkaru zaamatan ua'ii pugaru, na'apa'o pugaru pidan kawan muuda-kariwaiz naa upoitoruitapa-ka ai, usha'apanum kau'an Naobanai Jesus muudin-kidani'i naa pugaru oia'o poitoruitapan ai. Aizii pugaru na'apa kapam, aona'oraz pidan torian papoitoru nii Tominkaru zaamatan ua'ii pugaru, mazan aizii Christ poitoru'u naa pa'an pugaru. 23 Unao Tominkaru toriini'i naa. Ukau'an mana'a naa upoitoruitapa-kidina'ana'a pidannao ati. 24 Ōmin-mishidannao, pakawan umashaapa na'apa Tominkaru zaamatan di'iki'o kawan unao, mishidapainao nii Jesus.

Pidannao aona'oraz zii ikaudaiarun oo ikaudaiaron

25 Aizii, ōparadan nii wuru dau'ana'a upishaanuzu pidannao dau'an aona'oraz zii ikaudaiarun oo ikaudaiaron. Aonaa Naobanai Jesus taan kakinaorii uruu dau'an. Mazan Naobanai Jesus, dobata ukaminka'utan ōgaru, ukau'an ōmishida unao turuu umishidan ōparadan. Uruu idi kaikapa'a ōdi'itinpan kaimana'o aimaakan dau'an unao sha'apatan ni'o. 26 Amazada dadaradinan idi'i naa kai, ō'itiiman powa'a zii

† 7:21 torii-kariwai poitorui: Putukapa kaarita tokon ii Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

ukaimanan pa'an mishidainao, aona'oraz zii ĩkaudaiaron oo ĩkaudaiarun mashaapan paba'oran. ²⁷ Mazan aizii pugaru kaina'a'ora'a naa pudaiaro, aonaa pudorota'ana'a na'apam kizi pumuudan oroo. Aizii aonaan an zii pudaiaro nii, aonaa pudorota'ana'a pudaiaro nii. ²⁸ Mazan aizii putoman an punyukunuu na'iki pumazidan naa, aonaa oia'o mani wuru'u pusha'apataniaz. Na'iki zun aona'oraz zii okaudaiarun, otoman panyukunuu na'iki omazidan naa, aonaa oia'o mani wuru'u osha'apataniaz. Mazan wuru'u pidannao kaudaiaruinao oo kaudaiaroinao, ĩbaiaapan nii dadara'o mashaapa-karu na'iki kasha'ora kida'a aimakaan kai'oraz mashaapa-karu ida'a, na'iki aonaa ōaipan ubaiaapan na'apa kida'oraz aimakaan.

²⁹ Ōmin-mishidannao, ōaipan uaitapan wuru dau'ana'a. Wuru'u wamashaapanuz kai di'oraz amazada ida'a, aona'o ni'i naa utomunu'ikin, uruu uikodan naa patokon. Uruu idi'o ōkian daonaioranao ati kaudaiaroinaouz: Aonaa utaapada'ana'a ukaudaiaronuz awautapan udi'itinpan usha'apata'azon ai kaudin-kizai Naobanai Jesus ati. ³⁰ Na'iki na'apa kapam unao mishidainao zaadinainaouz, aonaa udi'itinpa'ana'a tuukia'a naa manawun ukasha'oran dau'u. Na'iki unao mishidainao konaukii-tinainaouz, aonaa udi'itinpa'ana'a soo ukonaukiitinan dau'u karikaonan. Na'apa kapam unao mishidainao toriainaouz aimakaan kida, aonaa udi'itinpa'ana'a tuukia'a naa manawun usha'apauz kida dau'u. ³¹ Na'iki unao mishidainao sha'apaapainaouz aimakaan kida

pamashaapa-kinaa nii wuru amazada ida'a'a, aonaa udi'itinpa'ana'a tuukia'a naa manawun usha'apaapaniaz kida dau'u. Usha'apanum kau'an wuru'u mashaapa-karu kaduz di'oraz amazada ida'a kai, na'iki ipai aimaakan kida pidan sha'apaapaniaz pamashaapa-kinaa nii da'a'a, kadimana'o ni'i naa uikodan patokon.

³² Aonaa ōaipan udi'itinpan tuukia'a naa manawun na'apam kizi umashaapan. Daonaiora aona'oraz zii udaiaro nii, unyukunuu pasha'apatan dau'an kaudin-kizai Naobanai Jesus ati, uaipan pasha'apatinan Tominkaru aipan kawana'ati. ³³ Mazan daonaiora mazida'oraz, unyukunuu pasha'apatan dau'an aimaakan kida ĩmashaapa-kinaa nii di'oraz amazada ida'a, usha'apanum kau'an uaipan idi pataapan paudaiaro kaiman. ³⁴ Uruu idi dya'utam udi'itinpan, uaipan pasha'apatinan Naobanai aipan kawana'ati, mazan ukonaukii-kida'azon paudaiaro kapam. Na'apa kapam, zun mawaka'oraz naa odaiaru oo zun aona'oraz zii odaiaru nii, onyukunuu tuukii osha'apatan dau'an kaudin-kizai Tominkaru ati. Oaipan ipai aimaakan pasha'apatanii pananaa ida'an na'iki padi'itinpan ida'an Tominkaru ati pa'idiwara. Mazan zun mazida'oraz, odi'itinpan pasha'apatan dau'an aimaakan kida ĩmashaapa-kinaa nii, usha'apanum kau'an oaipan idi pasha'apatan aimaakan kida paudaiaru nyukunuu kawana'ati. ³⁵ Ōkianuz unao ati kaikapa'a, ōkaminka'uta-kinaa ni'o unao, udi'itapa kizi kanom kaimana'o aimaakan usha'apatan nii. Aonaa ōtiwaan mani ōtaan kakinaorii u'ati

wuru'u. Mishi'oraiman õkaminka'uta'azon unao umashaapa-kizi kaiman, Naobanai pidanannao mashaapan aiapa-kaõ kawana'ati. Uruu turuu kizi usha'apatan kaudin-kizai soo Naobanai Jesus ati karikaonan, na'iki aonaa kizi udi'itinpan usha'apatan dau'u ba'oran aimaakan.

³⁶ Mazan aizii dii mani pugaru kaina'a zun pudaiaro ni'o, maskonnao-tinpa'ora'a naa, na'iki tuukii puaipan oroo, pudi'itinpan soo pumazidan dau'u otuma. Ukau'an turuu pamazidan, na'iki aonaa oia'o mani wuru'u. ³⁷ Mazan aizii putoman punyukunuu aona'o nii pukaudaiaron, na'iki aonaa pidan dyuudan ida'ana'o mani wuru'u pusha'apatanuz aimaakan, na'iki puka'iita pudadaradan punyukunuu puaipan ai zun, kaimana'o aimaakan wuru'u pusha'apataniaz. ³⁸ Ukau'an wuru'u pidan mazida'oraz paudaiaro ni'o tuma, kaimana'o aimaakan wuru'u usha'apataniaz, na'iki pidan aona'oraz ukaudaiaron, aimaakan powa'a'o zii ukaimanan wuru'u usha'apataniaz.

Zunnao mishidainao, mawakainauz naa ãdaiarunao

³⁹ Aizii zun bauda'apatina'o paudaiaru di'iti ukakupan pu'u. Mazan odaiaru mawakan an, turuu omazidan na'ia'oram pidan tuma oaiapanii. Mazan marii omazidan pidan mishida'o tuma. ⁴⁰ Mazan õgaru õdi'itinpan, powa'a'o nii zii pa'an ukaimanan omashaapan an paba'oran, aonaa okaudaiarun koshan. Mazan õ'itiiman kaiman pa'an unao abatan na'apam õkian, usha'apanum kau'an Tominkaru Doronaa kazowautapanii õgaru, unao kawan.

8

*Uzai dunaa taa-kao toma-kariwai
tominkarunao ati*

¹ Aizii òdako'atin nii upishaanuz, waunao mishidainao nikan daua'oraz dunai, wuru'u taa-kariwaiz toma-kariwai tominkarunao ati. Waaitapa ipai waunao ida'a kaina'a aitapa-karu. Aitapa-karu toman waunao atadinapa, mazan wakamarainapanun ida'an wama'ozakadan nii wamin-mishidannao pa'an. ² Pidan zauda-kida'oraz paaitapa aimaakan dobata manawun, aona'o zii uaitapan aimaakan wuru'u. ³ Mazan mishi, Tominkaru aitapa pa'an pidan marainpa'oraz paugaru.

⁴ Ukau'an, kaikapa'a òkianu'u dunai nika-kao dau'an, taa-kariwaiz toma-kariwai tominkarunao ati: waaitapa aimaakan toma-kariwaiz tominkarunao nii, aonaa mishi'o Tominkaru mani wuru'u, mazan waaitapa kaina'a bauda'apa Tominkaru pa'an. ⁵ Mishi, ukaina'an pu'u aimaakan kida dakota-kariwaiz tominkarunao nii aokazi ii, oo imi'i baara'a, (na'iki kaina'a iriba pidan dakotanii tominkarunao nii na'iki naobanainao nii), ⁶ waunao ati kaina'a bauda'apa Tominkaru karikaonan, waDaru. Uruu toma'oraz ipai aimaakan kida, na'iki wamashaapan uruu ati'o. Na'iki kaina'a bauda'apa Naobanai karikaonan, Jesus Christ. Ipai aimaakan kida toma-kao uruu ida'ana'o pa'idiwara, na'iki wamashaapan uruu ida'ana'o.

⁷ Mazan aonaa ipai mani pidannao aitapan, aonaa kakupa'o mani wuru'u toma-kariwaiz

tominkarunao. Pabi'i pidannao naudina'ora'a naa ĩ'ati pamishidan wuru'u toma-kariwaiz tominkarunao na'iki ĩtaapan ĩdyaun kakupainao nii. Ukau'an ĩnikan dono dunai, pakawan ĩdi'itinpan udau'u, taa-kariwai kawan toma-kariwai tominkaru ati. Uruu idi aonaa ĩabatan kaiman panyukunuu ii, ĩabatan ĩsha'apata aimaakan oia'o. ⁸ Mazan wanikan dono wanyukunui, aona'o nii umaonapadan waunao Tominkaru ida'ati. Aizii aonaan dono wanikanuz, aonaa uawutapadan Tominkaru nyukunuu kaimanan wa'ati. Na'iki wanikan dono kapamaz, aonaa utoman waunao kaiman powa'a zii Tominkaru ati.

⁹ Mazan pabi'i kida unao, uaitapa aonaa sha'apa'o mani wuru'u dunai nika-kaoo taa-kariwaiz toma-kariwai tominkarunao ati. Mazan uaitapin pa'i, aonaa kizi uwaota-kidan umin-mishidan aona'oraz zii umishidan ma'ozaka, unikan ida'an wuru'u wanyukunui unao kawan. ¹⁰ Aizii dii mani pumin-mishidan aona'oraz zii umishidan ma'ozaka, utukapan uaroopan tominkarunao dapunaa ii, uruu idi una'apatan panyukunuu, unikan naa dunai taa-kariwaiz tominkarunao ati, ukian pu'u panyukunuu ii "oia'o wuru'u õsha'apataniaz." ¹¹ Ukau'an, pugaru aitapan ida'an aonaa kakupa'o mani wuru'u toma-kariwaiz tominkarunao, pupataka'uin-kidan pumin-mishidan aona'oraz zii umishidan ma'ozaka, uruu ati'oraz kapam Christ mawakan. ¹² Ukau'an pu'oian wuru'u, pusha'apata-kidan ida'an pumin-mishidan ati aimaakan uzauda-kidaniaz panyukunuu ii, aonaa kaimana'o mani.

Na'iki na'apa'o ida'an, oia'o aimaakan wuru'u pusha'apataniaz Christ ati. ¹³ Ukau'an, òwaotakidan an òmin-mishidan oia'o di'iti ònikan ida'an dunai, aona'o nii ònikauzon dunai powa'a.

9

Aimaakan kida turua'o apostle zaamatan na'iki sha'apatan

¹ Ògaru turuu òsha'apainpan òaipan kawana'ati. Apostle wuru'u ògaru, usha'apanum kau'an òtukapanii Jesus wanaobanaa, na'iki òkaudinan idi'o uruu ati wuru'u unao mishidanuz Naobanai Jesus. ² Baokoinao pidannao mataapakan pu'u ògaru apostle nii, mazan unao uaitapa apostle pa'an wuru'u ògaruz. Na'iki unao mishidapanuz Naobanai Jesus, uruu kainaabata'o kaimanaiman apostle wuru'u ògaruz, Naobanai Jesus ati.

³ Aizii pidannao dakoopan dono ògaru òkaudinan dau'an apostle nii, kaikapa'a òdako'atin ìdyaun: ⁴ Waunao turuu wana'an unao tuma udapu'u na'iki wanikan kapam uwanyukunuu baokopa utuma. ⁵ Waunao turuu wana'akan kapam waudaiaronao mishidainaouz, watuma wamakon dono ba'oran wiizai iti kida, na'apa ba'oran apostlenao kawan, na'iki Naobanai Jesus inawuzunao kawan, na'iki Peter kawan. ⁶ Oo Barnabas na'iki ògaru'o nii sha'a karikaonan kaudin waikoda-kinaa nii wapuraatan, watorii-kinaa nii wawanyukunuu?

⁷ Aonaa na'ia'oram soldyaa kaudina'o pawiiizi ati kawinipinaatan pawanyukunuu papuraatan idi. Na'iki aonaa na'ia'oram pidan paowa'oraz grape baawu, madizookan papaoriba grape aka.

Na'iki aonaa na'ia'oram pidan ka'uza'o kaznizonao oo tapi'iza idi matuzakan pa'uza dunuu.

⁸ Wuru'u kuwai kida òkainaabata-kinaaz na'apa'oram ati'o òkian pidannao aitapanii kida, mazan aonaa pidan mani karikaonan wuru'u di'itipa'oraz na'apa. Kakinaorii na'apa ukian kapam. ⁹ Wuru'u Kakinaorii Tominkaru taaniaz Moses ati kian, “Aonaa puwatudapa'ana'a tapi'iza dako poroom aka udakazaapa-kida-kao dono u'ati.”* Aizii Tominkaru na'apanuz, aonaa tapi'iza dau'ana'o mani karikaonan. ¹⁰ Mazan una'apanuz waunao dau'ana'o na'iki usaada-kao waunao dikin ia'o. Usha'apanum kau'an pidan kawiziipa'oraz na'iki pidan karaodapa'oraz paoribai aka, ïaitapa panyukunuu ii ïka'idiwainan nii kapam wuru'u paoribai aka idi.

¹¹ Wakowaadanuz Kaimana'o Kuwai unao ati, uruu wapaopan kawanu'o paoribai uuda wuru'u. Ukau'an turuu wapishaan unao taan wawanyukunuu nii. ¹² Aizii baokoinao turuu ïpishaan unao kaminka'utan ïdyaun, ïkowaadapan idi Kaimana'o Kuwai, waunao aitaniiman, turuu manawun wapishaan ukaminka'utan waunao.

Mishi waunao turua'o padamata wapishaan aimakaan kida unao ai, wakowaadapan idi kaimana'o kuwai. Mazan waunao, watuuda wabaiaapan ipai sha'apa'oram aimakaan kida, upu'u aonaa wapishaan aimakaan kida u'ai. Uruu aonaa kizi washa'apatan aimakaan awauta'o nii pidan umishidan ai Kaimana'o Kuwai, Christ daua'oraz. ¹³ Mishi unao, uaitapanii pidannao kaudinainaoz Tominkaru Dapu ii,

* **9:9** Deuteronomy 25:4

īikodan pawanyukunuu nii pakaudinān ida'an na'ii. Na'iki faadaanao kaudinaināouz altar, uzai kawaodapa-kizinao di'ii, īikodan panikan nii dunai idi wuru di'iki'i, uzai pidannao na'akaniaz pataan nii Tominkaru ati na'ii. ¹⁴ Ukau'an na'apa'o kapam Naobanai Jesus kian pidan kowaadapa'oraz Kaimana'o Kuwai, marii kizi pidannao abatainaouz ukuwaa taan uwanyukunuu nii.

¹⁵ Mazan ōgaru, turua'o padamata ōpishaan ōwanyukunuu nii ōkowaadapan idi kaimana'o kuwai, upu'u aonaa na'apainim ōpishaan utaan aimaakan ō'ati. Aizii ōsaadanuz unao ati, aonaa ōaipan idi'o mani usakadan naa utaan aimaakan kida ō'ati. Kaiman zii pa'an ō'ati ōmawakan an, aonaa ōkazata-kidan ō'atadinapanuz, ōmazaamatakanuz ōkakuwaapan winipinaa. ¹⁶ Upu'u zii ōkowaadapan dono Kaimana'o Kuwai, aonaa turuu ōatadinpan uruu ida'an, usha'apanum kau'an ōgaru, Tominkaru dyuudanii kowaadapa'o nii Kaimana'o Kuwai. Na'iki aonaan an ōkowaadan wuru'u Kaimana'o Kuwai, upataka'utan nii ōgaru. ¹⁷ Ōkakuwaapan an mani kaimana'o kuwai dau'u ōaipan ati karikaonan, ōpishaa mani pidannao kawinipinaatan ōgaru. Mazan ōkowaadapanuz kaimana'o kuwai aonaa ōaipan ati'o mani, uruu idi'o pa'an ōsha'apatan kaudin-kizai Tominkaru taaniaz ōsha'apatan nii. ¹⁸ Ukau'an kanom ōwinipinaa nii? Soo wuru'u ōkowaadapanuz kaimana'o kuwai, na'iki aonaa ōdakotan uwini-pinaa. Una'apan idi'o aonaa ōpishauzon aimaakan taa-kao ō'ati, ōkowaadapan dono Kaimana'o Kuwai ōturuuan pu'u ōpishaan.

19 Aonaan pu'u pidan poitoru mani õgaru, mazan upu'u õtaapinan ipai pidan poitoru kawan. Uruu turuu kizi õka'iitan kawana'ati õna'apatan iriba pidannao nyukunuu ãmishida kizi Jesus Christ. 20 Õkaudinano dono Jewnao bii an, na'apa õmashaapan Jew kawan, turuu kizi õna'apatan ãnyukunuu ãmishida kizi Jesus Christ. Na'iki õgaru pidannao tuman dono, da'anainouznaa Jewnao kakinaorinaa, õgaru na'apa kapam ãnao kawan, õizo'ati wuru'u kakinaorii ãizo'atipaniaz, turuu kizi õna'apatan ãnyukunuu ãmishida kizi Jesus Christ, aonaan pu'a'a naa padamata õtaapan uruu kakinaorii. 21 Aizii õgaru Gentilenao tuman dono, mataapa-kainaouz Jewnao kakinaorinaa, õgaru na'apa kapam õmashaapan Gentile kawan, turuu kizi õna'apatan ãnyukunuu ãmishida kizi Jesus Christ. Mazan aonaa õkian mani kaiwuru'u aonaa õizo'atin Tominkaru kakinaori. Mishi'oraiman, õgaru, õizo'ati Christ kakinaori. 22 Õgaru mishidainao tuman dono, aona'oraz ãmishidapan ma'ozaka, na'apa kapam õtaapinan ãnao kawan, turuu kizi õma'ozakadan ãmishidapan powa'a zii Jesus Christ. Õkowaadapan dono kaimana'o kuwai ipai sha'apa'oram kaduz pidannao ati, na'apa õtiwaan õtaapinan ipai ãnao kawan. Uruu na'apa'o ida'an turuu kizi õkaminka'utan pabi'i ãdyaun ãmishida kizi Christ. 23 Õsha'apatan ipai na'apa kida'oraz aimaakan, pidannao abata kizi Kaimana'o Kuwai. Uruu baokopa kizi mishidainao tuma õka'iidiwainan kaiman kida'o aimaakan idi, Tominkaru kowaadaniaz pataan nii mishidainao ati.

24 Unao, uaitapanii dimatin-karu dono ipai pi-

dannao dimainao ni'oraz tiwaakan padimaban ida'an, mazan bauda'apa'o nii pidan ĩnao bii iki'o winian nii, na'iki uzaamatan taa'azoo-kariwaiz aimaakan uwinian idi pa'an. Ukau'an na'apa kizi kapam unao pidan dimaba'o kawan, uzaamata kizi Tominkaru taa'azooniaz aimaakan.

²⁵ Ipai pidannao dimainao ni'oraz ĩsha'apatinan soo patominapa-kida-kao kawana'ati. Aizii wuru'u ĩsha'apatanuz na'apa kida'oraz aimaakan, ĩaipan idi aimaakan taa-kao pa'ati, aona'o ni'oraz una'an karikaonan. Mazan waunao mishidainao, washa'apatinan watominapa-kida-kao kawana'ati waaipan idi aimaakan taa-kao wa'ati karikaonanu'o ni'oraz una'an pa'an.

²⁶ Uruu idi'o ōdiman sariapa ōdimakizi tokon iti. Na'iki ōgaru, na'apa pidan kawan makinaotina'oraz tiniaaka-karu ida'an, aona'oraz udobaa-kidan patinikan pamin-tiniaakan.

²⁷ Ōgaru ōtominapa-kida ōnanaa sha'apata'o nii aimaakan sakitapa'o, na'apa pidan tominapa-kidan kawan pananaa pasha'apatan ida'an dadara kida'o aimaakan dimatin-karu ua'ii. Mishi, ōgaru ōkowaadapani'i naa kaimana'o kuwai baokoinao ati. Aizii aonaan an ōmashaapan wuru kawana'ati'i kaimana'o kuwai ōkowaadapaniaz, aona'o nii Tominkaru taan ō'ati utaa'azooniaz.

10

Wakakinao-kao toma-kariwai tominkarunao ai

¹ Ōmin-mishidannao, ōaipan unyukunuuan aimaakan kida sha'apa'oraz da'i wadokoza-daunnao ati, da'anpainaouz Moses. Tominkaru na'akapan ĩnao padyuudan ida'an isha'iz

kazannaatapa'o nii ãdyaun. Ipai ãnao taraukan Red Sea pakidiba ida'an.* 2 Ipai ãnao chikaawunuinan Moses pidanannao nii, wuru ida'ana'a ãmakonuz isha'iz waranu an na'iki ãtaraukan ida'an paran. 3 Ipai ãnao, ãnika wanyukunui Tominkaru taaniaz ã'ati aokazi iki.† 4 Na'iki ipai ãnao, ãtuza kapam wunu Tominkaru taaniaz ã'ati kuba di'iki. ãtuzan wuru'u kuba di'iki Tominkaru aidaniaz ã'ati, ãchi'ikapa-kizi mapidantaka'o amazada di'ii'aka. Aizii wuru'u kubaz, uruu Christ wuru'u.‡ 5 Tominkaru sha'apatan pu'u ã'ati na'apa kida'o aimaakan, upu'u zii ipai zaa wadokoza-daunnao, aonaa ãsha'apatinan Tominkaru nyukunuu kawana'ati. Uruu idi ãmawakan ipai mapidantaka'o amazada baara ii aka.§

6 Aizii ipai di'oraz aimaakan kida sha'apanuz, watominapa-kinna ni'o wuru'u. Na'iki wakakinaorinaa ni'o, aonaa kizi wana'azootapan oia'o aimaakan kida na'apa ãnao kawan.*

7 Mana'a watominkaruniitapa'ana'a tomakariwai tominkarunao, pabi'i kida'o wadokoza-daunnao kawan. Usaadinpan kawan ãdau'an Tominkaru kaaritan ida'a. Ukian, "Wuru'u pidannao aroopan naa na'iki ãtuzapan naa, na'iki udauna'an ãkonaupan naa madoronaa-daun."†

8 Mana'a wakaminshu'uinpa'ana'a na'iki aonaa wakiainpa'ana'a ba'oran min-mazidan tuma, pabi'i kida ãnao sha'apatauzonii kawan. Uruu idi Tominkaru to'oran ã'ati na'iki 23,000 ãmawakan

* 10:1 Exodus 13:21-22; Exodus 14:22-29 † 10:3 Exodus 16:35

‡ 10:4 Exodus 17:6; Numbers 20:11 § 10:5 Numbers 14:29-30

* 10:6 Numbers 11:4 † 10:7 Exodus 32:6

bauda'apa'o kamoo ida'a.† 9 Mana'a watiwaa-kidapa'ana'a Naobanai Tominkaru,§ pabi'i kida'o wadokozu-daunnao tiwaa-kidapauzon kawan uruu. Uruu idi Naobanai Tominkaru to'oran i'ati na'iki uzowian i'dyaun, udyuudan ida'an kowazaznao aroa'o nii i'dyaun.* 10 Na'iki aonaa ukashada'ana'a na'apam Tominkaru taapan unao, pabi'i kida i'nao na'apauzon kawan. Uruu idi Tominkaru dyuudan pa'angelin zowian i'dyaun.†

11 Aizii ipai di'oraz aimakaan kida sha'apanuz i'ati, uruu tukapa-kida'o nii kanom turuu sha'apan wa'ati, washa'apatan an aimakaan oii kida'o i'nao sha'apatan kawan. Na'iki usaada-kae kakinaowa'o nii waunao, aonaa kizi washa'apatan na'apa kida'o aimakaan, usha'apanum kau'an waunao wamashaapan maonapa'ora'a naa amazada katokon-tina'azon ida'ati.

12 Ukau'an, na'ia'oram pidan itiiman ma'ozaka'o pamishidapan, marii uzaudinpan, usha'apanum kau'an aonaan an uzaudinpan, uwaotinan nii oia'o. 13 Aizii na'apainim an putiwaa-kidapa-kae aimakaan oia'o dau'ati, punyukunuitapa baokoinao pidannao na'apa'o kapam i'tiwaa-kidapa-kae. Mazan Tominkaru mishi'o utaapan paparadan papidanannao ati. Aona'o nii utaapadan putiwaa-kidapa-kae tuukia'a naa manawun, pumaka'iitakan ai. Aizii wuru dono'o putiwaa-kidapa-kae, Tominkaru toman nii pugaru ma'ozaka, uruu turua'o nii

† 10:8 Numbers 25:1-18 § 10:9 Ba'oran kaarita di'ii kida
 usaada-kae Christ kii. * 10:9 Numbers 21:5-6 † 10:10
 Numbers 16:41-49

putuudan putiwaa-kidapa-kaoaz na'iki aona'o nii putaaian oia'o ati.

¹⁴ Ukau'an õmin-mishidannao, õmarainapaniinao, mana'a utominkaruniitapa'ana'a toma-kariwai tominkarunao. ¹⁵ Õparadan unao ati, õparadan kawan aitapinainao pidannao ati. Ukau'an udi'itapa kizi na'apa'oram kaiwuru'u õparadanuz u'ati. ¹⁶ Watuzan dono wine wuru'u watoriinapa-kidaniaz Tominkaru ati, wanyukunuitapan dono'oraz Jesus mawakan wa'ati, baokopa waunao mishidainao, wabauda'apatinan Christ tuma uizain ida'an. Na'iki wanikan dono bread wadushowaniaz, baokopa waka'iidiwainan Christ nanaa idi.† ¹⁷ Wanikan ida'an wuru'u bauda'apa'oraz bread di'iki, ipai waunao wairiban pu'u padamata, baokopa wabauda'apatinan wamin-mishidannao tuma na'iki Christ tuma.

¹⁸ Aushaa udi'itapa mooko tawuru'u Israelitena. Ìbauda'apatinan, ïnikan ida'an dunai, uzai zowii-kariwai di'iki'o, taa-kariwaiz altar paawa'a Tominkaru ati.§ ¹⁹ Aonaa õkian mani kaiwuru'u, wuru'u wanyukunui taa-kariwaiz toma-kariwai tominkaru ati powa'a'o zii pa'an umanawunun ba'oran wanyukunui ai. Na'iki aonaa õkian mani kaiwuru'u, toma-kariwaiz tominkaru mishi'o ukakupan. ²⁰ Mazan õkian, wuru'u pidannao tominkarunitapainauz toma-kariwai, ïzowian pa'uzanao na'iki ïtaanuzu oia'o doronainao ati'o karikaonan, aonaa Tominkaru ati'o mani. Na'iki aonaa õaipan

† **10:16** Matthew 26:26-28; Mark 14:22-24; Luke 22:19-20

§ **10:18** Leviticus 7:6

unao bauda'apatinan oia'o doronainao tuma.*

²¹ Aonaa turuu utuzan wine wuru'u koopo di'iki, unyukunuitapa-kinaaz Naobanai Jesus mawakan, uaida-kinaa nii ubauda'apatinpan Naobanai Jesus tuma, na'iki utuzan kapam wine ba'oran koopo di'iki, uaida-kinaa nii ubauda'apatinpan oia'o doronainao tuma. Na'iki aonaa turuu unikan bread, Naobanai Jesus mawakan nyukunuitapa-kinao ni'oraz, na'iki unikan kapam wuru'u wanyukunui oia'o doronainao ati'oraz utaa-ka. ²² Washa'apatan an na'apa'o aimaakan wakishauzidan nii Tominkaru, uruu uto'oran nii wa'ati. Waunao aonaa wama'ozakan u'ai.†

²³ Pabi'i unao kian, “Ōgaru kashaapa-kaō ōsha'apatan kanom karikaonan ōaiapanii.” Mishi'o wuru'u, mazan aonaa ipai mani aimaakan washa'apatanii kaimanan wa'ati. Pabi'i unao kian, “Ōgaru kashaapa-kaō ōsha'apatan kanom karikaonan ōaiapanii.” Mishi'o wuru'u, mazan aonaa ipai mani aimaakan washa'apatanii ma'ozakadan baokoinao mishidainao.‡

²⁴ Ukau'an, aonaa kizi na'ia'oram pidan di'itapan na'iki sha'apatan aimaakan paaiapanii karikaonan. Mishi'oraiman, udi'itapa na'iki usha'apata aimaakan kaminka'uta'o nii ba'oran mishidainao.

²⁵ Turuu punikan sha'apa'oram karikaonan dunai putoriinii dunai selliapa-kizinao iki. Aonaa pupishaa'ana'a na'iki'oram wuru'u dunaiz.

²⁶ Usha'apanum kau'an, Tominkaru paradan

* **10:20** Deuteronomy 32:17 † **10:22** Deuteronomy 32:21

‡ **10:23** 1 Corinthians 6:12

saadinpa'oraz kian, “Imi'i baara na'iki ipai aimaakan kida na'a'oraz Tominkaru idiwau.”§

²⁷ Aizii dii mani pidan mamishida-ka'o na'akan pugaru, aroopa'ana'o nii, pumako pumako'ozon an. Na'iki punika kanom karikaonan umaokodanii pu'ati. Aonaa pupishaa'ana'a na'iki'oram uikodan wuru'u wanyukunuiz. ²⁸ Mazan na'ia'oram pidan kian an pu'ati, “Di'oraz wanyukunui taa-kariwai toma-kariwai tominkarunao ati.” Ukau'an aonaa punika'ana'azu, na'iki na'apa'o ida'an, aona'o nii pusha'apatan aimaakan pana'iti'o wuru'u pidan nyukunuu ai. ²⁹ Pugaru panaadon pukian punyukunuu ii, aonaa sha'apa'o mani wuru'u unika-ka'o, mazan wuru'u ba'oran pidanaz, panaadon ukian panyukunuu ii, aonaa kaimana'o mani wuru'u na'apa'o nika-ka'o.

Ukau'an pidan mishida'o pishaan nii, “Na'apam aizii, na'iki kandii nii mooko aonaa õtaapada-ka'o õsha'apatinan õnyukunuu kian kawana'ati, ba'oran pidan kian idi panyukunuu ii aonaa kaimana'o mani wuru'u?” ³⁰ “Kaiman pugaru,” õkian an Tominkaru ati õwanyukunuu dikiin ii, kandii nii mooko ba'oran pidan kian õdau'an õsha'apatan oia'o õnikan idiz?

³¹ Ukau'an, puaroopan dono oo putuzan dono, oo kanom karikaonan pusha'apatan, pusha'apata kiziz pukonaukii-kida-kinaa nii Tominkaru umanawunun. ³² Aonaa pusha'apata'ana'a aimaakan waota-kida'o nii na'ia'oram pidan uizo'atipan ai Tominkaru. Panaadon wuru'u pidanaz, uruu Jew, oo uruu aonaa Jew mani, oo

§ 10:26 Psalm 24:1

uruu mishidapa'o Tominkaru. ³³ Ōgaru na'apa ōtiwainan, ōtiwaa ōsha'apatan aimaakan pidannao nyukunuu kaiman-kināa nii, aonaa ōkasharutakināa nii mani ĩnyukunuu. Ōgaru, aonaa ōdi'itapan ōsha'apatan aimaakan ō'ati karikaonan. Mazan ōdi'itapan ōsha'apatan aimaakan ōkaminka'utakināa nii iriba baokoinao pidannao, uruu ida'an kizi ōkaminka'utan ĩnao ĩmishida kizi Jesus na'iki ĩkazannaatin kizi.

11

¹ Uda'an ōkaduz na'apa ōda'anan kawan Christ kaduz.

Zunnao shibatanao dau'o pazowau

² Tuukii ōkonaukii-kidan unao, usha'apanum kau'an karikaonan unyukunuitapan ōgaru, na'iki usha'apatinan idi ōdobata-kidaniaz kakinaorii kida kawana'ati. ³ Mazan ōaipan uaitapan Christ kazowautapa'o daonaiora. Na'iki daonaiora kazowautapa'o paudaiaro, na'iki Tominkaru kazowautapa'o Christ. ⁴ Ukau'an daonaiora shibatapa'o pazowau patoriinpan dono Tominkaru ati, oo pakowaadapan dono Tominkaru paradan baokopatin-karu dono choochi ii, kakiba'azonna'o wuru'u usha'apataniaz Christ ati, wuru'u pazowaunaaz.

⁵ Na'iki zun, aona'oraz oshibatapan pazowau patoriinpan dono Tominkaru ati, oo pakowaadapan dono Tominkaru paradan baokopatin-karu dono choochi ii, kakiba'azonna'o wuru'u osha'apataniaz paudaiaru ati, wuru'u pazowaunaaz. Oroo na'apa'o zun kawan ziida-kariwaiz ozowauda.

⁶ Aonaan an zun shibatan pazowau, marii ozowauda dukuta-ka. Mazan ukakiba'azonnan idi zun ati wuru'u pazowaud dukuta-ka, oo pazowaud ziida-ka, ukau'an marii oshibatan pazowau.

⁷ Daonaiora aonaa kanom nii uaiapa-ka ushibatan pazowau, usha'apanum kau'an Tominkaru toman daonaiora paugaru kawan. Na'iki daonaiora ida'a Tominkaru umanawunun tukapa-ka. Mazan zun, oroo ida'a daonaiora umanawunun tukapa-ka. ⁸ Usha'apanum kau'an daonaiora, aonaa utoma-ka zun di'iki, mazan zun toma-ka daonaiora di'iki. ⁹ Na'iki daonaiora, aonaa utoma-ka zun ati, mazan zun toma-ka daonaiora ati'o. ¹⁰ Ukau'an, marii zun shibatan pazowau, otukapa-kida-kinnaa nii paudaiaru kazowautapan paugaru, usha'apanum kau'an kaina'a kapam angelnao awunuutapan.

¹¹ Mazan waunao mishidainao, wamashapanuz bauda'apatinapa Naobanai Jesus ida'an, aonaa turuu zun sha'apainpan pa'ida'a karikaonan, na'iki daonaiora aonaa turuu usha'apainpan pa'ida'a karikaonan. ¹² Mishi zun toma-ka kawan daonaiora di'iki, na'apa kapam daonaiora shakatan zun di'iki. Mazan ipai ãdyaun Tominkaru di'iki'o pa'an.

¹³ Unao, udi'itapa di'oraz aimaakan: Kaimana'o mani wuru'u zun toriinapanuz Tominkaru ati, aonaa oshibatapan pazowau baikopatin-karu dono choochi ii? ¹⁴ Kainaabatanapa'o na'apa'oram pidan kaduz toma-ka, ukau'an daonaiora kadizo-tinpan an, kakiba'azonna'o aimaakan wuru'u. ¹⁵ Mazan zun dizo dawua'oraz,

uruu aimaakan konaunama'o wuru'u. Usha'apanum kau'an odizo dawua'oraz taa-ka'o, ozowau shibarinaa ni'o. ¹⁶ Mazan na'ia'oram pidan kashadaakapa'azo'o wuru dau'ana'a, aonaa na'apam ōkian powa'a, soo kaikapa'a: Aonaa waunao oo ba'oran mishidapainao Tominkaru taapan ba'oran kaduz kakinaorii wuru aia'a, ĩbaokopatinan dono pachoochin ii kida.

Naobanai Jesus mawakan nyukunuitapa-kinao (Matthew 26:26-29; Mark 14:22-25; Luke 22:14-20)

¹⁷ Aizii di'i ōkakinaota'azoonuzu unao, aonaa ōkonaukii-kidan unao. Usha'apanum kau'an ubaokopatinan dono uchoochiapakizi ii, soo ukaziwan na'iki ukasha'oradan karikaonan umin-mishidannao nyukunuu. Aonaa usha'apatan aimaakan kaimana'o. ¹⁸ Kiwiitapa ōkia'azon, ukowaada-ka'o ō'ati kaina'a buutaaka-karu unao bii an uchoochiipan dono, na'iki ōmishida zaa kaiwuru'u kuwaiz. ¹⁹ Mazan mishi, wuru'u buutaaka-karuz unao bii an, uruu ida'an turuu pidannao aitapa-ka'o mishi'oraz pa'an ĩsha'apatan aimaakan sakitapa Tominkaru aipan kawana'ati.

²⁰ Aizii uaroopa'anan dono baokopa, unyukunuitapa'anan Naobanai Jesus mawakan, aonaa mishi'o mani utaapanuzu umanawunu'o nii. ²¹ Usha'apanum kau'an, aroapa-karu dono, pabi'i kida unao kiwiita'akan naa na'iki uaroopa'akan naa wanyukunui dau'u,* aonaa

* **11:21** Uruu dono mishidainao aroopauzon baokopa wanyukunui dau'u ĩna'akaniaz kida, ĩnikan nii kapam poroom-ba'i na'iki ĩtuzan nii wine ĩnyukunuitapa-kinaa nii Naobanai Jesus mawakan.

uzaudapan umin-mishidannao. Uruu idi ba'orainao zamazi ĩdyaun, baokoinao po'idi ĩdyaun. ²² Aonaa mooko udapu nii uaroapa-kizi nii na'iki utuza-kizi nii? Oo kaimana'o sha'a u'ati wuru'u utaapanuz madiwautapa-ka'o nii Tominkaru pidanannao, na'iki uba'azootin-kidan umin-mishidannao wuru'u pataka'utinainauz? Na'apam uaipan ōkian u'ati? Upu'u sha'a ōkonaukii-kida unao? Ōgaru aonaa ōkonaukii-kidan unao, usha'apatan idi na'apa'o!

²³ Wururu'u kakinaorii ōdobata-kidaniaz unao ati, uruu kakinaorii Naobanai Jesus taaniaz ō'ati. Tawuru aiwaka'ana'a Naobanai Jesus zaamata-kida-kao ua'ii patarubanao ati, uzaamatan bread, ²⁴ na'iki utoriinpan Tominkaru ati udau'an. Udauna'an udushoonuzu, na'iki ukian, "Aizii di'i ōnanaa taa-kariwai unao dikiin ii. Na'apa pa'i usha'apata unyukunuitapa-kinaa nii ōmawakauzon." ²⁵ Īaroopan dauna'an, na'apa kapam Jesus zaamata'akan koopo kaina'a'oraz wine na'a, na'iki ukian, "Di'oraz wine koopo ida'a'oraz, kainaabata'o mishi'o nii Tominkaru sha'apatan pa'ina'o pasha'apata'azooniaz pidannao ati† ōizain ida'an. Na'iki na'apainim dono utuzanuzu, unyukunuitapa ōmawakauzon."

²⁶ Aizii karikaonan unikan kawana'ati di'oraz bread, na'iki utuzan wine di'oraz koopo di'iki, ukowaadapan Naobanai Jesus mawakan daua'o wuru'u, atii ukaawan powaa ati.

† **11:25** Tominkaru sha'apatan pa'ina'o pasha'apata'azooniaz pidannao ati: uruu dakota-kao Pa'ina'o Covenant. Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii, 'covenant' waranu'u.

²⁷ Ukau'an, na'ia'oram pidan nikan dono bread na'iki utuzan wine, aonaan pu'u udi'itapan panyukunuu ii aimaakan umanawunu'o wuru'u Naobanai Jesus mawakanuz, oia'o wuru'u usha'apataniaz, usha'apanum kau'an aonaa utaapan umanawunu'o nii wuru'u Naobanai Jesus mawakanuz. ²⁸ Ukau'an, marii uawunuutinan kaimanaiman unyukunuu ii kiwiitapa zii, udauna'an turuu unikan wuru'u bread, na'iki utuzan wine wuru'u koopo ida'a'oraz. ²⁹ Aizii aonaan an udi'itapan unyukunuu ii kanom wuru'u Naobanai nanaa kainaabatapanii, ukau'an unikan dono wuru'u bread na'iki utuzan dono wine, Tominkaru pataka'utan nii unao. ³⁰ Uruu idi'o iriba unao karinaan na'iki ukapatin, na'iki pabi'i kida umin-mishidannao mawakan. ³¹ Mazan waawunuutinan an kaimanaiman wanyukunuu ii kiwiitapa zii, aonaa kandii nii Tominkaru pataka'utan waunao. ³² Mazan Naobanai Tominkaru pataka'utan dono waunao, ukakinaotan waunao wuru'u, aonaa kizi wakaboota-ka'o pataka'utin-kizai iti pidannao tuma mamishida-kainaouz Tominkaru.

³³ Uruu idi õmin-mishidannao, ubaokopatinan dono, uaroopa'anan wuru'u wanyukunui dau'u, unyukunuitapa'anan Naobanai Jesus mawakan, uzaudapaaka zii uaroopa kizi baokopa umin-mishidannao tuma. ³⁴ Aizii na'ia'oram unao zamazin an, unika'aka uwanyukunuu udapu ii zii. Uruu aonaa kizi Tominkaru pataka'utan unao ubaokopatinan dono.

Aizii upishaaniaz ba'oran aimaakan kida

dau'an, õsakitapadan niizu õkaawan dono.

12

Kaimana'o Doronaa taanii waka'iita-kinaa wakaudin

¹ Aizii õmin-mishidannao, õparada'azon tawuru dau'ana'a Kaimana'o Doronaa taanii kidaz, waka'iita-kinaa nii washa'apatan kaudin-kizai Tominkaru ati. Õaipan uaitapan aimaakan mishi'o udau'an. ² Unao, uaitapanii na'apam da'i umashaapauzon aonaan pu'u zii umishidan Tominkaru. Unao pozawatapa-kida-kariwai da'i, utominkaruniitapan ida'an toma-kariwai tominkarunao, aona'oraz ikakupan. ³ Ukau'an, õaipan uaitapan aonaa na'ia'oram pidan Tominkaru Doronaa kazowautapanii ka'iitan padakoopan Jesus, na'iki aonaa na'ia'oram pidan ka'iitan pakian “Jesus uruu Naobanai,” soo Kaimana'o Doronaa* kazowautapan ida'an uruu.

⁴ Kaina'a pabi'inaaka Kaimana'o Doronaa taanii pidan ka'iita-kinaa pasha'apatan kaudin-kizai, mazan uruu Kaimana'o Doronaa wuru'u taa'oraz ipai ãdyaun. ⁵ Kaina'a pabi'inaaka kida na'apam pidannao kaudinan, mazan bauda'apa'o Naobanai Tominkaru ati'o wuru'u kaudin-karuz. ⁶ Na'iki ipai waunao pabi'inaaka kida washa'apatan kaudin-kizai, mazan uruu bauda'apa'oraz Tominkaru kaudina'oraz wa'ida'an na'iki ukaminka'utan waunao ipai aimaakan washa'apatanii ida'a.

* **12:3** Kaimana'o Doronaa: uruu Tominkaru Doronaa kapam.

⁷ Aizii Kaimana'o Doronaa taanuzu ma'ozaka-kinai wa'ati, waka'iita-kinaa ni'o washa'apatan kaudin-kizai, uruu turuu kizi wakaminka'utan wamin-mishidannao. ⁸ Bauda'apa pidan ati, Kaimana'o Doronaa taa uka'iita-kinaa nii pataan kaimana'o kakinaorii aitapaaba-karu ida'an. Ba'oran ati, utaa uaitapa-kinaa nii dadara'o kuwai Tominkaru di'iki'o. ⁹ Ba'oran ati, Kaimana'o Doronaa taa umanawunu'o mishida-karu. Na'iki ba'oran pidan ati, uruu Kaimana'o Doronaa koshan taa'o uka'iita-kinaa nii pakakudan karinainao pidannao. ¹⁰ Ba'oran ati, Kaimana'o Doronaa taa uka'iita-kinaa nii pasha'apatan umanawunu'o aimaakan kida. Na'iki ba'oran pidan ati, utaa uka'iita-kinaa nii pakowaadan kuwai Tominkaru di'iki'o. Na'iki ba'oran ati, utaa uaitapa-kinaa nii wuru'u kuwaiz Tominkaru Doronaa di'iki'o oo ba'oran doronai di'iki'o karikaonan. Upu'u ba'oran ati, Kaimana'o Doronaa taa uka'iita-kinaa nii paparadan pana'a'o parada-karu ida'an, aona'oraz kanom aitapan. Na'iki ba'oran ati, Kaimana'o Doronaa taa uka'iita-kinaa nii pakowaadan na'apa'oram wuru'u kii-karu pana'a'oraz parada-karu ida'an. ¹¹ Mazan uruu bauda'apa Kaimana'o Doronaa wuru'u sha'apata'oraz ipai di'oraz aimaakan kida; paaipan kawana'ati utaan pidannao ati ika'iita-kinaa nii pasha'apatan kaudin-kizai Tominkaru ati.

Bauda'apa'o nanai mazan iriba'o usha'apauzin kida

¹² Waunao bauda'apa'o wananaa, utomakao pu'u padamata pabi'inaaka'o wananaa

sha'apauzin idi kida. Na'apa'o kapam Christ bouda'apa'o unanaa, na'iki waunao wuru'u unanaa sha'apauzin kidaz. ¹³ Pabi'i kida waunao Jewnao, na'iki baokoinao Gentilenao. Pabi'i kida waunao poitoruinao, na'iki ba'orainao aonaa poitoruinao mani. Mazan ipai waunao chikaawunuu-kariwai bouda'apa'o nanai di'iti, uruu bouda'apa'oraz Kaimana'o Doronaa ida'an, na'iki ipai waunao ati taa-kao wuru'u Kaimana'o Doronaa wanyukunuu iti.

¹⁴ Wur'u pidan nanaa iriba'o usha'apauzin.

¹⁵ Aizii dii mani kidibai kian an, “Ōgaru aonaa ka'ui mani, aonaa ōzaamatinpan nanai ida'ati.” Ukian pu'u padamata na'apa, mazan upu'u aonaa na'apam umazaamatinapakan nanai ida'ati.

¹⁶ Na'iki tainii kian an mani, “Ōgaru aonaa awunui mani, aonaa ōzaamatinpan nanai ida'ati.” Ukian pu'u padamata na'apa, mazan upu'u aonaa na'apam umazaamatinapakan nanai ida'ati.

¹⁷ Aizii ipai mani pidan nanaa, soo pidan awun karikaonan, aonaa na'apam uabatan aimaakan. Na'iki ipai mani pidan nanaa, soo pidan tain karikaonan, aonaa na'apam udamaan aimaakan.

¹⁸ Mazan wananaa kaina'a iriba usha'apauzin kida, na'iki Tominkaru muudan ipai wuru'u wananaa sha'apauzin kidaz paaiapa-kizi ida'a pa'an. ¹⁹ Pidan nanaa sha'apauzin bouda'apan an mani karikaonan, aonaa mani pidan nanaa nii.

²⁰ Pidan nanaa kaina'a iriba usha'apauzin kida, mazan pidan nanaa bouda'apa.

²¹ Ukau'an, waawun, aonaa turuu ukian waka'u ati, “Aonaa ōaipan pugaru!” Na'iki wazowau,

aonaa turuu ukian wakidiba ati, “Aonaa ðaipan pugaru!” ²² Mishi'oraiman, tuukii pa'an waaipan wananaa sha'apauzin kida kapati'oraz kawan itukapa-kao. ²³ Na'iki wananaa sha'apauzin kida wataapaniaz awutapa'o nii imanawunun, inao mishi'oraiman wataapanii kaimana'o ida'an manawun. Na'iki wuru'u wananaa sha'apauzin kidaz aona'oraz waaipan utukapa-kao, kaiman wakakamichantan, ²⁴ mazan ba'oran wananaa sha'apauzin kida, aonaa wataapan na'apa wataapan kawan wananaa sha'apauzin kida awutapa'oraz imanawunun. Tominkaru baokopatan ipai wananaa sha'apauzin kida, uruu wananaa sha'apauzin kida aona'oraz imanawunun, inao pa'an kaimana'o ida'ana'oraz manawun wataapan. ²⁵ Ukau'an, na'apa'o ida'an kizi aonaa buutaaka-karu nii wananaa ida'a, mazan ipai kizi pana'a kida'oraz wananaa sha'apauzin kida patumaaka itaapaakan. ²⁶ Bauda'apa'o wananaa sha'apauzin kaziwan an, ipai ba'oran wananaa sha'apauzin kida kaziwan kapam. Na'iki bauda'apa'o wananaa sha'apauzin konaukii-kida-kao an, ipai ba'oran wananaa sha'apauzin kida konaukian utuma.

²⁷ Aizii ipai unao Christ nanaa wuru'u, na'iki unanaa sha'apauzin kida wuru'u ipai unao. ²⁸ Na'iki Tominkaru choochin ida'a, wuru'u upidanannaouz: kiwiitapa uzaamata pidannao apostlenao nii, udauna'an prophetnao nii, udauna'an tiichaanao nii. Udauna'an pidannao sha'apatainao nii umanawun kida'o aimaakan. Ba'orainao pidannao kakudapauzonao nii karinainao pidannao;

ba'orainao pidannao kaminka'uupauzonao; ba'orainao kazowautapainao nii pamin-mishidannao; ba'orainao pidannao ka'iita'o nii paparadan pana'a'o parada-karu ida'an aona'oraz pidan aitapan. ²⁹ Ukau'an aonaa ipai'o mani pidan zaamata-ka'o apostlenao nii, oo prophetnao nii, oo tiichaanao nii. Aonaa ipai mani pidan ka'iitan pasha'apatan umanawun kida'o aimaakan. ³⁰ Aonaa ipai mani pidan ka'iitan pakakudan karinainao pidannao. Aonaa ipai mani pidan ka'iitan paparadan pana'a'o parada-karu ida'an aona'oraz pidan aitapan. Aonaa ipai mani pidan ka'iitan pakowaadan na'apa'oram wuru'u kii-karu pana'a'oraz parada-karu ida'an. ³¹ Ukau'an utaa unyukunuu di'oraz kaiman kida'o aimaakan dau'ati, uma'ozakadakinanao nii umin-mishidannao.

Mazan aizii otukapa-kidan nii aimaakan unao ati powa'a'o zii pa'an umanawunun ipai ba'oran kida ai.

13

Kamarainpan-karu

¹ Oaitapan pu'u mani oparadan ipai sha'apa'oram kaduz pidannao paradan ida'an, na'iki angelnao paradan ida'an, mazan aonaan an kamarainpan-karu nii o'ida'a, oparadan ikoda'o nii tinin dara-daraapa-ka'o kawanu'o karikaonan. ² Na'iki oka'iitan pu'u mani okakuwaapan Tominkaru di'iki'o kuwai dau'u, na'iki oaitapan pu'u mani ipai dadara kida'o kuwai Tominkaru di'iki'o, na'iki oaitapan pu'u mani mishi'o kuwai kida Tominkaru

di'iki'o aona'oraz pidan aitapan, na'iki mishida-karu kaina'an pu'u mani õ'ida'a, õka'iita-kinaa nii õzikadan midukuo kida, mazan aonaan an kamarainpan-karu nii õ'ida'a, madiwautapaka'o karikaonan wuru'u õgaruz. ³ Otaan pu'u mani ipai õsha'apauz pataka'utinainao ati, na'iki õkashaapan pu'u mani õkawaoda-kao õkakupan pu'u, mazan aonaan an kamarainpan-karu nii õ'ida'a, madiwautapaka'o wuru'u õsha'apatanuz na'apa kida'oraz aimaakan.

⁴ Pidan kamarainpanu'o, utuuda panyukunuu pato'oran ai pairibannao ati, na'iki uruu kamunanba'o; aonaa ukishauzin, aonaa u'atadinpan, aonaa utaapinpan umanawunu'o nii pasha'apatanii ida'an. ⁵ Pidan kamarainpanu'o, aonaa umaniinawiikatinan pairibannao ati. Aonaa udi'itapan pasha'apatan aimaakan soo pa'ati karikaonan. Aonaa uto'ora'akauzon kadiman. Aonaa unyukunuitapan aimaakan dikauda'o sha'apata-kao pa'ati. ⁶ Pidan kamarainpanu'o, aonaa ukonaukii-kidan aimaakan oia'o sha'apata-kao, mazan ukonaukii-kida pa'an aimaakan mishi'o na'iki sakitapa'o usha'apata-kao. ⁷ Pidan kamarainpanu'o, aonaa ukashadinan pabaiatinan pu'u. Na'iki karikaonan umishidapan pairiban sha'apatan kaimana'o aimaakan. Na'iki uaitapa pairiban sha'apatan nii aimaakan kaimana'o. Na'iki aonaa na'apainim ukashadinan aimaakan dikauda'o sha'apan pu'u pa'ati.

⁸ Kamarainpan-karu, aonaa na'apainim ukatokonon. Mazan wuru'u taa-kariwaiz pidan ka'iita-kinaa nii pakowaadapan Tominkaru

di'iki'o kuwai, na'iki wuru'u taa-kariwaiz pidan ka'iita-kinaa nii paparadan parada-karu ida'an aona'oraz pidan aitapan, na'iki wuru'u taa-kariwaiz pidan aitapa-kinaa nii, ipai'o nii ikatokon-tinan. ⁹ Wuru'u aitapa-karu taa-kariwaiz wa'ati, na'iki waka'iitanuz wakowaadan Tominkaru kuwaa, masakauda'u'o karikaonan, aonaa ipai'o mani wuru'u. ¹⁰ Mazan diina'iti'i, aitapa-karu taa-kao dono'o naa wa'ati, waaitapa-kinaa nii ipai aimaakan, wuru'u masakauda'u sodi'oraz waaitapan, aona'o ni'i naa powa'a uaiapa-kao.

¹¹ Ōkoraidaonaan dono zii da'i, ōparadan na'iki ōdi'itinpan koraidaonaa di'itinpan kawan. Mazan aizii wuru'u ōdyaupainiz naa, aona'a naa powa'a ōdi'itinpan na'iki ōparadan koraidaonaa kawan. ¹² Kai waaitapanuz Tominkaru dau'u, na'apa'o watukapan kawan wadikin ishazaba wanamari ida'a wuru'u, mazan diina'iti'i watukapan nii Tominkaru pa'an. Aimaakan ōaitapanii kai masakauda'u sodi'o karikaonan. Mazan diina'iti'i ōaitapan nii ipai aimaakan kaimanaiman, Tominkaru aitapan kawan ōgaru kaimanaiman.

¹³ Aizii di'i kaina'a idikinauda'u aimaakan karikaonanu'o nii ĩna'an: mishida-karu, na'iki waaitapanuz mishi'o nii Tominkaru sha'apatan kaimana'o aimaakan wa'ati, na'iki kamarainpan-karu. Mazan umanawunu'oraz manawun, uruu wuru'u kamarainpan-karuz.

14

Kadakotin-karu Kaimana'o Doronaa taanii kida dau'u

¹ Ukau'an utaa unyukunuu tuukii manawun kamarainpan-karu dau'ati. Na'iki tuukii kapam utaa unyukunuu wuru dau'ati'i Kaimana'o Doronaa taaniaz pidan ka'iita-kinaa pasha'apatan kaudin-kizai. Tuukii manawun utaa unyukunuu wuru dau'ati'i, uka'iita-kinaa nii ukowaadan Tominkaru di'iki'o kuwai. ² Usha'apanum kau'an pidan parada'oraz pana'a'o parada-karu ida'an, aona'oraz kanom aitapan, Tominkaru ati'o wuru'u uparadanuz, aonaa pidannao ati'o mani, usha'apanum kau'an aonaa na'ia'oram pidan aitapan na'apa'oram ukian. Kaimana'o Doronaa ma'ozakan ida'an ukowaadan aimaakan mishi kida'o, mazan aona'o nii kanom aitapan. ³ Mazan pidan kowaadapa'oraz Tominkaru di'iki'o kuwai pidannao aitapanii parada-karu ida'an, ukaminka'utan pa'an pamin-mishidannao, uma'ozakadan ñnyukunuu, na'iki ukonaukiitan ïdyaun ïbaiatinan bii'i. ⁴ Ukau'an pidan parada'oraz pana'a'o parada-karu ida'an, aona'oraz kanom aitapan, soo pa'ida'a karikaonan uma'ozakadinan. Mazan pidan kowaadapa'oraz Tominkaru di'iki'o kuwai, pidannao aitapanii parada-karu ida'an, uma'ozakadan pa'an na'iki ukaminka'utan baokopa pamin-mishidannao.

⁵ Õnaudapa mani ipai unao paradan pana'a'o parada-karu ida'an, aona'oraz kanom aitapan. Mazan tuukii pa'an õaipan unao kowaadan Tominkaru di'iki'o kuwai pidannao aitapanii parada-karu ida'an. Usha'apanum kau'an pidan kowaadapa'oraz Tominkaru di'iki'o kuwai, powa'a umanawunun pidan parada'oraz ai

pana'a'o parada-karu ida'an, aona'oraz kanom aitapan. Soo mishi pidan kaina'an an kowaada'o nii na'apa'oram wuru'u kii-karuz, uruu na'apa'o ida'an mishidapainao ma'ozakada-kao nii.

⁶ Ōmin-mishidannao, aizii dii mani ōkaawan u'ida'ati, ōparadan u'ati pana'a'o parada-karu ida'an, aona'oraz kanom aitapan, na'apam nii dii ōkaminka'utan na'iki ōma'ozakadan unao? Mazan aizii dii mani ōkaawan u'ida'ati ōna'akan kuwai Tominkaru aitapa-kidanii ō'ati, oo ōtominapa-kidan unao Tominkaru paradan dau'u, mishi na'apa'o ida'an ōkaminka'utan nii na'iki ōma'ozakadan nii pa'an unao. ⁷ Aushaa udi'itapa mooko kuwudii oo shamoro,* aona'o nii pidannao aitapan sha'apa'oram uaran wuru'u tau-kariwaiz, soo utau-kao an kaimanaiman. ⁸ Na'iki kuwudii poota-kao an, aonaan an uaran kainaabanan, aona'o nii na'apam soldyaanao minziiwan mizaataaka-karu dau'ati. ⁹ Ukau'an na'apa'o nii pukakuwaapan an pana'a'o parada-karu ida'an. Aona'o nii pidannao aitapan kanom daua'o wuru'u pukakuwaapanuz. Ukau'an pukakuwaapan amazada ati'o karikaonan. ¹⁰ Kaina'a iriba pana'a kida'o parada-karu da'a'a imi'i baara'a, na'iki ipai wuru'u parada-karu kidaz, kaina'a pidannao aitapa'o paparadanuz. ¹¹ Mazan ōmaaitapakan an pidan paradan, tawarai wuru'u ōgaruz u'ati, na'iki uruu tawarai kapam ō'ati. ¹² Unao, uaipan idi tuukii manawun wuru'u Kaimana'o Doronaa taanii kidaz pidan ka'iita-kinaaz pasha'apatan kaudin-kizai, ukau'an

* **14:7** shamoro: Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

utaa unyukunuu powa'a zii wuru kida dau'ati'i, uma'ozakada-kinaa ni'oraz umin-mishidannao.

¹³ Ukau'an pidan parada'oraz pana'a'o parada-karu ida'an, aona'oraz kanom aitapan, marii upishaan Tominkaru paaitapa-kinaa nii pakowaadan na'apa'oram wuru'u pakianuz.

¹⁴ Ōtoriiinpan an pana'a'o parada-karu ida'an aona'oraz kanom aitapan, mishi ōdoronaa ida'ana'o karikaonan ōtoriiinapanuz, mazan aonaa ōaitapan na'apa'oram wuru'u ōkian.

¹⁵ Ukau'an, na'apam dii ōsha'apatinan? Ōtoriiinpan nii pana'a'o parada-karu ida'an aona'oraz kanom aitapan, na'iki ōtoriiinpan nii ōaitapanii parada-karu ida'an kapam. Ōkunuitan nii pana'a'o parada-karu ida'an, aona'oraz kanom aitapan, na'iki ōkunuitan nii ōaitapanii parada-karu ida'an kapam.

¹⁶ Pukonaukii-kidan an Tominkaru putoriiinpan ida'an pana'a'o parada-karu ida'an, aona'oraz kanom aitapan, aonaa na'apam pidannao kian “na'apa mishizi,” wuru'u dau'ati'i putoriiinapanuz, ĩmaaitapakan idi na'apa'oram pukian.

¹⁷ Pukonaukii-kidan pu'u padamata Tominkaru kaimana'o putoriiinpan ida'an, mazan aonaa putoriiinapanuz ma'ozakadauan wuru'u pidannao abatapainaoz putoriiinpan.

¹⁸ “Kaiman,” ōkian Tominkaru ati, ōaitapan idi ōparadan powa'a zii unao ai pana'a'o parada-karu ida'an, aona'oraz kanom aitapan.

¹⁹ Mazan mishidapainao baikopatinpan dono pachoochin ii, kaiman zii pa'an ō'ati ōparadan an baka'iauda'u sodi parada-karu pidannao aitapanii ida'an, ōtominapa-kida-kinaa nii ōmin-mishidannao, ōparadan

ai dobata'a naa manawun parada-karu ida'an aona'oraz pidan aitapan.

20 Õmin-mishidannao, aonaa udi'itinpa'ana'a koraiziannao di'itinpan kawan. Na'iki na'apa kizi pa'an unao pa'ishizoinao kawan, aona'oraz ãaitapan oia'o. Mazan udi'itinapa kizi pidan dyaupai'o di'itinpan kawan.

21 Kaina'a usaadinpan Tominkaru kaaritan ida'a, ukian,

“Õparadan nii õpidanannao ati

ba'oran kaduz parada-karu kida ida'an,
na'iki õparadan nii ã'ati

ba'oran kaduz pidannao paradan ida'an.
Mazan una'apan pu'u,

aona'o nii ãmishidan õgaru.”†

Naobanai kian.

22 Ukau'an, utukapa aizii, wuru'u pidan paradanuz pana'a'o parada-karu ida'an aona'oraz kanom aitapan, tukapa-kida'o nii Tominkaru ma'ozakan pidannao ati aona'oraz ãmishidan Christ. Aonaa mishidainao Christ ati'o mani wuru'u parada-karuz pana'a'o parada-karu ida'an. Mazan Tominkaru di'iki'o kuwai kowaadapa-kaoaz, mishidainao ati'o pa'an, aonaa pidannao mamishida-kainao ati'o mani.

23 Aizii dii mani, ipai unao mishidapainao baokopatinan uchoochiipan dono, na'iki wuru'u pidannao aitapainaoz paparadan pana'a'o parada-karu ida'an aona'oraz kanom aitapan, ãparadan naa, na'iki kaina'a pabi'i mishidainao kaawan aona'oraz ãaitapan pana'a'oraz parada-karu, oo pidannao mamishida-kainao kaawan unao choochiipan ida'ati. Aizii ãabatan idi

† 14:21 Isaiah 28:11

unao paradan na'apa'o parada-karu ida'an, “Madoronaa-ziiwa wunaou'u,” ĩkian nii unao dau'an. ²⁴ Mazan ipai unao ukowaadapan an Tominkaru di'iki'o kuwai, wuru'u pidannao mamishida-kainaouz na'iki wuru'u mishidainao, aona'oraz ĩaitapan pana'a'o parada-karu, aizii ĩabatan idi na'iki ĩaitapan idi unao kuwaa, ĩnyukunuu pishaata-kao nii pa'oian kida dau'an. Wuru'u kuwai ĩabataniaz tukapa-kidan nii na'apa'oram ĩkaduz. ²⁵ Na'iki aimaakan kida ĩdizapaniaz panyukunuu ii, ipai'o nii uaitapa-kida-kao. Uruu idi ĩkodoru'ukan nii na'iki ĩtoriiinpan nii Tominkaru ati, ĩkian nii, “Mishi'o, kaina'a Tominkaru da'a'a unao tuma!”

*Sha'apatin-karu sakitapa
baokopatin-karu dono choochi ii*

²⁶ Kaikapa'o ati'o kaiwuru'u ōkianuz ōmin-mishidannao: Aizii ubaokopatinan dono uchoochin ii, marii ukaiwaan wuru'u Kaimana'o Doronaa taaniaz uka'iita-kinaa nii usha'apatan kaudin-kizai. Kaina'a'o nii pidannao kunuita'o nii, ba'orainao tominapa-kidan unao, ba'orainao kowaadapan kuwai Tominkaru aitapa-kidaniaz ĩ'ati, ba'orainao paradan pana'a'o parada-karu ida'an aona'oraz kanom aitapan, na'iki ba'orainao, marii ĩkowaadan na'apa'oram wuru'u ĩkianuz. Marii ipai aimaakan sha'apata-kariwaiz, ma'ozakada'o nii ipai mishidapainao. ²⁷ Aizii pidannao parada'azo'o pana'a'o parada-karu ida'an, aona'oraz kanom aitapan, soo dya'utam oo idikinauda'u pidannao paradan taapada-kao, aonaa powa'a zii mani wuru aia'a. ĩparadan dono, marii ĩparadan bauda'apa kida. Aizii

ba'oran pidan, marii ukowaadan na'apa'oram wuru'u ĩkianuz. ²⁸ Mazan aonaan an pidan nii aitapa'o pakowaadan na'apa'oram wuru'u ĩkianuz, pidannao paradainaouz pana'a'o paradakaru ida'an aona'oraz kanom aitapan, aonaa kizi ĩparadan. Marii ĩparadan pa'ida'a na'iki Tominkaru ati.

²⁹ Marii dya'utam oo idikinauda'u pidannao kowaadapan Tominkaru aitapa-kidaniaz kuwai, na'iki ba'orainao, marii ĩabatapan na'iki ĩdi'itapan wuru'u kuwai, mishi'o wuru'u kuwai Tominkaru di'iki'o oo aonaa. ³⁰ Mazan na'ia'oram an pidan abatapa'oraz na'ii, Tominkaru aitapa-kidan an aimaakan u'ati, marii wuru'u pidan kakuwaapatina'oraz mashaadan, turuu kizi pidan abatapa'oraz kowaadan Tominkaru aitapa-kidaniaz aimaakan u'ati. ³¹ Marii bauda'apa pidan paradan kiwiin, udauna'an ba'oran paradan udawu'ati. Na'apa ipai abatapainaouz tominpan nii na'iki ma'ozakada-kao nii. ³² Pidannao kowaadapa'o Tominkaru di'iki'o kuwai, turua'o ĩzaudapan ba'oran ipaian paparadan, udauna'an uruu, turuu uparadan naa kapam. ³³ Usha'apanum kau'an Tominkaru, aonaa uaipan washapatan aimaakan na'apam karikaonan wabaokopatinan dono choochi ii, mazan uaipan ipai aimaakan sha'apata-kao kaiman pa'an.

Ukau'an, marii kizi zunnao mashaa ĩdyaun ubaokopatinan dono uchoochin ii. ³⁴ Na'apa ipai Tominkaru pidanannao sha'apainpan kawan ĩbaokopatinan dono pachoochin di'ii kida, aonaa zunnao taapada-kao ĩparadan. Jewnao

kakinaorinaa kian kawana'ati, aonaa kizi ikazowautapan baokopatin-karu. ³⁵ Īaitapa'azon an aimaakan dau'an, marii ĩpishaan paudaiarunao padapu ii. Usha'apanum kau'an kakiba'azonna'o wuru'u zun paradan baokopatin-karu dono.

³⁶ Unao Corinth sannao itiiman Tominkaru Paradan wa'atin soo unao di'iki'o na'iki unao ati'o karikaonan? ³⁷ Na'iki na'ia'oram pidan dakotina'o kowaadapa'o nii Tominkaru di'iki'o kuwai, oo Kaimana'o Doronaa taanii u'ati uka'iita-kinnaa nii pasha'apatan kaudin-kizai, marii uaitapan wuru'u ōsaadani kidaz unao ati, Naobanai Jesus kakinaori wuru'u. ³⁸ Mazan aonaan an utaan panyukunuu ati wuru'u kakinaoriiz, marina'a uruu.

³⁹ Ukau'an ōmin-mishidannao, utaa unyukunuu tuukii ukowaadapan dau'ati Tominkaru di'iki'o kuwai. Mazan aonaa umashaata'ana'a umin-mishidannao paradan pana'a'o parada-karu ida'an aona'oraz kanom aitapan. ⁴⁰ Marii ipai aimaakan sha'apata-kaō kaimana'o ida'an na'iki sakitapa'o ida'an.

15

Kaimana'o kuwai Christ kadishitan dau'a'o

¹ Aizii ōmin-mishidannao, ōnyukunuu-kida'azon u'ati tawuru'u Kaimana'o Kuwai ōkowaadauzoniaz u'ati. Uruu sha'atii umishidaniaz na'iki pakawanu'oraz umishidapan umanawunu'o ida'an. ² Uruu Kaimana'o Kuwai kazannaata'o unao, upakawanun an umishidapan ōkowaadan kawan u'ati. Soo mani umamishidakan an, mazanu'o karikaonan wuru'u umishidapanuz.

³ Ōdobata-kidan kuwai unao ati, uruu dobata-kida-kariwaiz ō'ati. Wuru'u kuwai umanawunu'o manawun: Christ mawakan dau'ana'oraz wa'oian dikin ii, na'apa usaadinpan kawana'ati saada-kariwai Tominkaru Paradan ida'a: ⁴ udida-kao, na'iki idikinauda'utan kamoo ida'a ukadishita-kida-kao kakupa-karu ida'ati, na'apa usaadinpan kawan saada-kariwai Tominkaru paradan ida'a. ⁵ Christ aidinan Peter ati, udauna'an 12 patominapa-kidaniinao ati. ⁶ Udauna'an, uaidinan uwazoota 500 baokopatinpa'o mishidainao ati. Iriba ĩnao kakupa zii kai, baokoinao mawaka'a naa. ⁷ Na'iki udauna'an uaidinan James ati kapam, na'iki udauna'an ipai apostlenao ati.

⁸ Udauna'an, dawu'itin zii uaidinan ō'ati kapam, ōgaru na'apa'o koraidaonaa kawan shakata'oraz pakamoon ua'ii.* ⁹ Ōgaru, awutapa'o ōmanawunun ipai ba'oran apostlenao ai. Mishi, ōgaru, aonaa kanom dikin ii turuu ōdakota-kao apostle nii, usha'apanum kau'an ōgaru pataka'uta'oraz da'i Tominkaru pidanannao. ¹⁰ Mazan ōapostle-tinan, soo Tominkaru kamunanun idi'o ō'ati, na'iki ukamunanunuz ō'ati, aonaa madiwautapa-ka'o mani. Usha'apanum kau'an powa'a zii udadaran ōkaudinan ba'orainao apostlenao ai. Mishi aonaa ōgaru mani wuru'u sha'apata'oraz aimaakan, mazan Tominkaru pa'an wuru'u kaudina'oraz ōgaru ida'an pakamunanun ida'an. ¹¹ Ukau'an, aonaa usha'apan ō'ati, ōgaru kakuwaapan

* **15:8** koraidaonaa kawan shakata'oraz pakamoon ua'ii oo “koraidaonaa kawan mashakata-ka'oraz kaiman.”

oo ba'oran apostlenao kakuwaapan, ipai waunao, wakakuwaapan uruu bauda'apa'oraz kuwai dau'u, na'iki uru'u naa wuru'u unao mishidapaniaz.

Kadishita-kida-kao nii mawakainao

¹² Aizii waunao wakakuwaapan pu'u Christ kadishita-kida-kao dau'u mawaka-karu di'iki, na'apa dii mooko pabi'i unao kian mawakainao, aona'o nii ikadishita-kida-kao? ¹³ Umishiin an mani aona'o nii mawakainao kadishita-kida-kao mawaka-karu di'iki, ukau'an Christ, aonaa ukadishita-kida-kao. ¹⁴ Na'iki aonaan an mani Christ kadishita-kida-kao mawaka-karu di'iki, ukau'an madiwautapaka'o wuru'u wakakuwaapatinanuz, na'iki unao mishidapanuz madiwautapaka'o kapam. ¹⁵ Na'iki waunao apostlenao, wamariidinan naa karikaonan Tominkaru dau'u, usha'apanum kau'an wakian idi Tominkaru kadishita-kida Christ mawaka-karu di'iki. Aizii umishiin an mani aona'o nii mawakainao kadishita-kida-kao mawaka-karu di'iki, ukau'an aona'o Tominkaru kadishita-kidan Christ. ¹⁶ Ukau'an umishiin an mani aona'o nii mawakainao kadishita-kida-kao, Christ aona'o ukadishita-kida-kao kapam. ¹⁷ Na'iki aonaan an mani Christ kadishita-kida-kao, ukau'an unao mishidapanuz Christ madiwautapaka'o karikaonan, na'iki aonaa zii unao oian kida so'ota-kao. ¹⁸ Na'iki aonaan an mani Christ kadishita-kida-kao, ukau'an pidannao mishidainaouz Christ mawakainaouznaa, aonaa ikazannaata-kao. ¹⁹ Aizii umishiin an mani aona'o nii wakadishita-kida-kao, ukau'an wuru'u wabaiatinanuz Christ dikin ii, madiwautapaka'o karikaonan. Na'iki

waunao, turuu mani wakasha'ora-kida-kao ipai pidannao ai, wamishidan idi mariidin-karu'u naa karikaonan.

²⁰ Mazan Christ, mishi'o ukadishita-kida-kao mawaka-karu di'iki. Uruu kiwiini'o ukadishitan pidannao mawakainao bii iki. Ukau'an, uruu ida'ana'o waaitapan mishi'o nii mawakainao kadishita-kida-kao mawaka-karu di'iki.

²¹ Pidannao mawakan bauda'apa'o pidan sha'apatan idi'o oia'o aimaakan, na'apa kapam pidannao mawakainao kadishitan nii ba'oran pidan sha'apatan idi kaimana'o aimaakan.

²² Ipai pidan mawakauzon, usha'apanum kau'an Adam kaduz ñnao. Na'apa'o nii kapam ipai mishidainaouz Christ kadishita-kida-kao.

²³ Mazan Christ, uruu kiwiini'o ukadishitan. Aizii uwa'atin dono koshan, pidannao mishidainaouz uruu, ñkadishitan nii pamawaka-kizi iki.

²⁴ Uruu dauna'an amazada katokon-tinan nii, Christ katokontan nii ipai oia'o doronainao naobanai-tinpainaouz. Na'iki utaan nii padaru Tominkaru ati, wuru'u pakazowautapanuz.

²⁵ Usha'apanum kau'an Christ kazowautapan nii atii Tominkaru waranuita-kidan ipai utarubanao.

²⁶ Mawaka-karu, uruu ukaduzun naa tarubai Christ mainaabatan ni'o.

²⁷ Usha'apanum kau'an Tominkaru paradan kotua'o usaadauzo-kao kian, “Tominkaru kazowautapa-kida ipai aimaakan u'ati.”† Mazan aitapa-kao wuru'u parada-karuz “ipai aimaakan” kia'oraz, aonaa Tominkaru tuma'o ati'o mani wuru'u na'apakaruz, mazan uruu pa'an kazowautapa-

† 15:27 Psalm 8:6

kida'oraz ipai aimaakan Christ ati. ²⁸ Aizii ipai'i naa aimaakan kida muuda-ka'o dono Christ kazowautapan nii, udauna'an uruu, Tominkaru Daniz, ukazowautapa-kidinan ni'i naa Tominkaru ati. Uruu taa'oraz ipai aimaakan kida Christ kazowautapan nii. Ukau'an Tominkaru, uru'o ni'i naa kazowautapa ipai aimaakan.

²⁹ Aizii umishiin an mani pidannao mawakainao, aona'o nii ikadishita-kida-ka'o kakupa-karu di'iti, kandii nii mooko pidannao chikaawunuinan mawakainao pidannao dikin ii? Kanom wuru'u itywaaniaz pasha'apatan na'apa'o ida'an? ³⁰ Aizii waunao mani? Aonaan an mani umishiin wakadishita-kida-ka'o nii wamawakan dauna'an, kandii ni'o mooko wuru'u wabaiatan aimaakan kichana'iki-kia'o kida ipai kamoo? ³¹ Omin-mishidannao, ipai kamoo obaiatan aimaakan kichana'iki-kia'o manawun! Mishi'o kaiwuru'u ona'apanuz, na'apa wuru mishiin kawan o'atadinapanuz unao dau'an, wabauda'apatinpan idi Christ Jesus waNaobanaa ida'ati. ³² Da'a'a, Ephesus ida'a, kaina'a pidannao otarubanao. Tuukii ikashadaakapan otuma na'iki idakota pazowian o'garu. Na'apa ikichana'iki-kian o'ati baudokoru kawan. Ukau'an kandii ni'o mooko obaiatan na'apa kida'o aimaakan umishiin an aona'o nii pidannao mawakainao kadishita-kida-ka'o? Umishiin an mawakainao aona'o nii ikadishita-kida-ka'o, ukau'an kii-karu kawana'ati: "Wakonaukiitina'a naa ipai kamoo. Waaroopa'a naa na'iki watuzapa'a naa, usha'apanum kau'an waikana'an wamawakan ni'i naa na'iki aona'o nii

powa'a wakadishita-kida-kaō.”†

³³ Aonaa umariida-kidina'ana'a pidannao ati kiainaouz aona'o nii mawakainao kadishita-kida-kaō. Usha'apanum kau'an pukamina'utinpan dono pidannao idi, aona'oraz ikaduz kida kaimanan, ĩpataka'uan nii kaimana'oraz pukaduz.

³⁴ Usakitapada udi'itinpan, na'iki aona'a naa u'oipa'ana'a. Ōkian na'apa ōba'azoo-kida'azon unao, usha'apanum kau'an pabi'i unao, aonaa manawun uaitapan Tominkaru.

Nanai kadishita-kida-karu ni'oraz diina'iti'i

³⁵ Pidan pishaan nii, “Na'apam nii wuru'u pidannao mawakainao kadishita-kida-kaō? Sha'apa'oram kaduzu'o nii ĩnanaa kida?”

³⁶ Pugaru madiwautapa-ka'o pidan. Kandii nii pupishaan kaikapa'o aimaakan? Aushaa, putukapa mooko, pupaowan dono uudai, aonaa usoda'akan sariapa, soo udida-kaō an kiwiin.

³⁷ Na'iki aimaakan pupaowaniaz soo uudai karikaonan, panaadon poroom aka oo ba'oran kaduz paoribai uuda. Aonaa pupaowan paoribai udaru'ora'a naa. ³⁸ Mazan Tominkaru taan ukadunaa nii paaipan kawana'ati, na'iki ipai sha'apa'oram uudai ati utaa ikadunaa nii, ikaduz kida kawana'ati.

³⁹ Na'iki aimaakan kida kakupainaouz, pana'a'o ĩnanaa kida. Pidannao pana'a ĩnanaa, uzainao pana'a ĩnanaa, kotu'uz pana'a ĩnanaa, na'iki kopau pana'a ĩnanaa.

⁴⁰ Na'iki aokazi ii aka, kaina'a aimaakan kida, na'iki imi'i baara an, kaina'a kapam aimaakan kida; wuru'u aokazi ii aka'oraz aimaakan kida,

† 15:32 Isaiah 22:13

pana'a'o ĩkonaunaman wuru'u imi'i baara ana'oraz aimaakan kida konaunaman ai. ⁴¹ Kamoo pana'a ukonaunaman, kauzu pana'a ukonaunaman, na'iki wizinao pana'a ĩkonaunaman; na'iki wizinao, upu'u zii pana'a kida ĩkonaunaman ba'oran wizinao ai kapam.

⁴² Ukau'an, na'apa'o nii wuru'u pidannao mawakainao kadishita-kida-ka'o dono kakupa-karu di'iti. Pidan mawaka'o dida-ka'o dono, wuru'u unanaa toma-kariwaiz mawakauzo karikaonan, mazan ukadishita-kida-ka'o dono'o naa, aona'o ni'i naa powa'a umawakauzon. ⁴³ Pidan mawakan dono, unanaa dida-kariwaiz, aonaa ukonaunaman, na'iki kapati'o wuru'u unanaaz. Mazan ukadishita-kida-ka'o dono'o naa, konaunama'o nii na'iki ma'ozaka'o nii unanaa.

⁴⁴ Wururu'u pidan nanaa dida-kariwaiz, uruu nanai imi'i baara ana'o kaduz, mawakauzo karikaonan. Mazan ukadishita-kida-ka'o dono'o naa, karikaonanu'o ni'i naa ukakupan, kakupa-karu Kaimana'o Doronaa taaniaz. Mishi kaina'a nanai mawakauzo karikaonan, na'iki kaina'a nanai Kaimana'o Doronaa taaniaz kakupa-karu u'ati.

⁴⁵ Na'apa saadauzo-kariwai Tominkaru paradan kian, "Kiwiitapa'oraz Adam, utomakao kakupa'o pidan nii"; mazan dawu'itiini'oraz Adam, uruu Christ. Na'iki Christ, uruu Doronai taa'oraz karikaonanu'o kakupa-karu pa'an. ⁴⁶ Ukau'an wuru'u nanaiz Kaimana'o Doronaa taaniaz kakupa-karu u'ati, aonaa uruu mani wuru'u kiwiini'oraz. Mazan wuru pa'ana'a nanai imi'i baara ana'oraz kaduz, uruu kiwiini'oraz

pa'an. Dawu'itin zii pa'an wuru'u nanai Kaimana'o Doronaa taaniaz kakupa-karu u'ati.

⁴⁷ Kiwiitapa'oraz Adam, imi'i idi'o utoma-kaos, mazan dawu'itiini'oraz Adam, uruu aokazi iki'o uwa'atin pa'an. ⁴⁸ Ipai pidannao imi'i baara ainaouz, na'apa'o ĩnanaa wuru'u pidan kawan, toma-kariwaiz imi'i idi. Mazan pidannao makoinao ni'oraz aokazi iti, na'apa'o nii ĩnanaa wuru'u pidan kawan aokazi iki'oraz uwa'atin. ⁴⁹ Wananaa toma-kaos kawan wuru'u pidan nanaa kaduz kawan imi'i idi, diina'iti'i na'apa'o nii wananaa wuru'u pidan nanaa kaduz kaawan aokazi iki'oraz.

⁵⁰ Ōmin-mishidannao, kaikapa'o ati'o kaiwuru'u ōkianuz: Wururu'u wananaa, imi'i baara ana'oraz kaduz karikaonan, aonaa turuu umashaapan Tominkaru naobanai-tinapa-kizi ii; na'iki wananaa mawakauzoz, aonaa turuu ukakupan karikaonanu'o nii.

⁵¹⁻⁵² Aushaa uabata, ōkowaadan aimakaan aona'oraz uaitapauzo-kaos: aonaa ipai'o nii mani wamawakan, mazan dawu'itiini'o kuwudii§ poota-kaos dono, ipai'o nii wapana'adina'akan kadiman aka, pidan samuruuankan kawan paawun. Aizii wuru dono'o kuwudii poota-kaos, pidannao mishidainao Christ mawakainauz naa, ĩkadishitan nii, aona'o ni'i naa ĩmawakauzon powa'a. Na'iki ipai waunao kakupainao, wapana'adina'akan nii kapam. ⁵³ Wururu'u wananaa mawakauzoz pana'ada-kaos nii nanai kida di'iti, aona'o ni'oraz umawakauzon.

§ 15:51-52 kuwudii: Putukapa kaarita tokon ii, Parada-karu Masha'apannaada-kinao di'ii.

54 Ukau'an wananaa mawakauzoz pana'ada-kaodono'o naa nanai kida di'iti karikaonanuo ni'oraz ukakupan pa'an, uruu Tominkaru paradan kotua'oraz usaaduzo-kaomishiinan ni'i naa: "Mawaka-karu mainaabata-kaoa'a naaz kaimandaun!"*

55 "Mawaka-karu, na'ii dii puka'iitanuz puzowian pidan?

Mawaka-karu, na'ii dii puma'ozakan pukaziwaa-kinanii pidan?"†

56 Mawaka-karu ikodan pama'ozakan pakaziwaa-kinanii pidannao, i'oi'an ida'ana'o, na'iki oia'o ikodan pama'ozakan wadikintapan ida'an kakinaorii, Moses ati'oraz utaa-kaomazan "kaiman manawun," wakian Tominkaru ati, uruu taa'oraz wa'ati turuu-kinanii wadikintapan oia'o na'iki mawaka-karu, waNaobanaa Jesus Christ sha'apatanii ida'an.

58 Ukau'an õmin-mishidannao, õmarainapaniinao, ma'ozaka ukadishitapa umishidapan ida'a, na'iki aonaa utaapada'ana'a aimaakan zikadan unao umishidapanii ai. Karikaonan usha'apaapa ukaudin-kizi Naobanai Jesus ati, usha'apanum kau'an uaitapa wuru'u ukaudinanz Naobanai ati, aonaa madiwautapa-ka'o mani wuru'u.

16

Puraata zaamata-kaomishidainao ati

¹ Aizii õparadan nii tawuru'u puraata zaamata'azoo-kaoz dau'an, Jerusalem ia'oraz Tominkaru pidannao ati, pataka'utinainao,

* 15:54 Isaiah 25:8 † 15:55 Hosea 13:14

īkaminka'uta-kinao nii. Usha'apata pa'i ōdyuudan kawan Galatia ia'o mishidapainao sha'apatan. ² Ipai Sunday kawana'ati, ipai unao, ubuuta pa'i puraata sodi wuru'u di'iki'i puraata uikodaniaz, na'iki utaapa'a naazu. Aonaa uzaudapa'ana'a atii ōkaawan zii, uruu zii utiwaan uzaamatan puraata ipai baukapa aka. ³ Aizii ōkaawan dono, ōsaadan nii kaarita wuru'u pidannao dau'an, unao zaamataninaouz na'aka'o nii puraata Jerusalem iti, unao di'iki'oraz, na'iki ōdyuudan nii Īdyaun. ⁴ Aizii ōdi'itinpan an kaimana'o nii zii ōmakon an kapam, ukau'an ōmako'okan ni'i naa baokopa ĩtuma.

Paul morowauta'azon

⁵ Ōwa'atin nii ōmorowautaan unao ida'an, ōmakon dauna'an Macedonia ii aka. ⁶ Panaadon ōna'a'akan nii unao tuma na'apauda'um sondii karikaonan, oo panaadon ōna'ian nii unao tuma atii amazada wadidin ipain di'iti. Udauna'an turuu ukaminka'utan ōgaru, ōdobatapa'azon dono'o naa wuru'u amazada di'iti na'iti'oram nii ōmakan na'iki'o dauna'an. ⁷ Aonaa ōmorowauta'azon u'ida'ati ōdobatapan tuma karikaonan. Tomunu'iki'o ōaipan ōna'a'akan unao tuma, Naobanai Tominkaru taapadan an una'apan.

⁸ Ōna'an nii da'a'a Ephesus ida'a atii Pentecost* taapauzo-kao kamon di'iti. ⁹ Usha'apanum kau'an, kaina'a iriba pidannao da'a'a abata'azo'o Kaimana'o Kuwai, na'iki kaimana'o nii manawun ōna'an an zii ōkakuwaapan ĩ'ati, ukaina'an

* **16:8** Pentecost: umanawunu'o kamoo Jewnao ati.

pu'u padamata iriba pidannao aona'o manawun ñnyukunuu-atin õgaru õkowaadapan idi Kaimana'o Kuwai, na'iki tuukii ãto'oran õ'ati.

¹⁰ Aizii Timothy kaawan an unao ida'ati, kaiman pa'i udapaapa uruu. Uruu kaudina'o Naobanaï Jesus ati na'apa õgaru kawan. ¹¹ Aonaa kizi na'ia'oram pidan kashadan uruu, mazan ukaminka'uta pa'an uruu, udobata kizi kaiman, ukaawa kizi õ'ida'ati. Õzaudapan ukaawan wuru'u, ba'orainao mishidainao tuma.

¹² Aizii, wamin-mishidan Apollos dau'an. Tuukii õpishaan umakon unao di'iti, wuru'u ba'oran mishidainao tuma. Mazan aonaa unyukunuu na'apazan pamorowautapan dau'u kai unao di'iti. Mazan na'apainim dono uikodan amazada pamorowauta-kinaa nii, uruu na'apaini'o nii umakon umorowautan.

Paul katokontan paparadan

¹³ Karikaonan uzaudinapa, na'iki ma'ozaka ukadishitapa umishidapan ida'a; ma'ozaka utaapin unyukunuu ii, na'iki aonaa utaria'a naa. ¹⁴ Usha'apata ipai aimaakan unyukunuu kamarainpanun ida'an.

¹⁵ Uaitapanii sha'atii Stephanas na'iki uiribannao dau'an mashaapainauz udapu'u. Ñnao kiwiniinao ñmishidan wakuwaa Jesus daua'o wiizai baara Achaia ii, na'iki tuukii ãtainan pakaminka'utan ida'an Tominkaru pidanannao. Õmin-mishidannao, õpishaan unao, ¹⁶ uizo'ati kizi pidannao na'apainao ãkazowautapan, na'iki pidan na'apa'o ukaudinan na'iki ukazowautapan ñnao kawan.

17 Tuukii òkonaukian Stephanas, Fortunatus, na'iki Achaicus kaawan dau'an ò'ida'ati; unao aonaan pu'u padamata ò'ai, mazan kaina'a ìnao òtuma. 18 Na'iki ìkonaukiida ònyukunuu, na'apa ìkonaukiidan kawan unao nyukunuu. Utukapa-kida pa'i na'apam unaubaapan, na'iki unyukunuu-atin pidannao ìnao kaduz.

19 Mishidapainao mashaapainaoz da'a'a Asia Baara an, ìdyuudan paparadan kida unao ati; Aquila na'iki udaiaro Priscilla dyuudan kapam paparadan unao ati, na'iki mishidainao choochiipauzonaouz ìdapu ii, ìdyuudan kapam paparadan ìbauda'apatinpan idi unao tuma Naobanai Jesus ida'an. 20 Ipai mishidainao mashaapainaoz da'a'a dyuudan paparadan unao ati. Konaukii unaubaa umin-mishidannao ubaokopatinan dono.†

21 Aizii di'i òparadan sodi ògaru Paul saadanii òka'u ida'an, ònaubaa-kinna nii unao.‡

22 Na'ia'oram pidan aonaa umarainpan Naobanai Jesus, marii upataka'uta-kaò. Kai'i naa puwa'ati, waNaobanaa!

23 Marii Naobanai Jesus kamunanun unao ati.

24 Òmarainapa ipai unao wabauda'apatinpan idi Christ Jesus ida'an. Amen

† 16:20 Paul dono'o mishidainao baokopatinan dono, ìtukapa-kidan panaubaan oo pakonaukii-kidan pamin-mishidannao pakissitan ida'an ìdyaun pakaozoo ati oo pataawu ati oo panaadon paka'u ati. ‡ 16:21 Kaina'a'o da'i Paul minka'u saadapauzo kaarita u'ati. Uruu saadanii wuru'u kaaritaz Paul ati. Mazan verse 21 ida'a, paaipapan ati'o pa'an, Paul saadan paka'u ida'an Corinth sannao aitapa kizi mishi'o ukaaritan wuru'u.

**Kaimana'o Tominkaru Paradan
New Testament in Wapishana (GY:wap:Wapishana)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wapishana

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Wapishana

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
198b856d-ac64-5e95-afee-2b1cb3b356c1